

Vlaams
Parlement

vergadering **C175**
zittingsjaar 2020-2021

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Leefmilieu, Natuur, Ruimtelijke Ordening
en Energie

van 2 maart 2021

(Wegens de coronamaatregelen werd deze vergadering via videoconferentie georganiseerd.)

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Imade Annouri aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de geluidsnormen van de luchthaven van Deurne – 1890 (2020-2021)	5
VRAAG OM UITLEG van Gwenny De Vroe aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de uitstoot van de luchthaven van Zaventem – 1950 (2020-2021)	9
VRAAG OM UITLEG van Mieke Schauvliege aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over het herstel van natte natuur – 2000 (2020-2021)	12
VRAAG OM UITLEG van Gwenny De Vroe aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de investeringen in de drinkwatervoorziening – 2018 (2020-2021)	16
VRAAG OM UITLEG van Chris Steenwegen aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over het WALDEN-project, dat de Brabantse wouden en valleien met elkaar moet verbinden – 2087 (2020-2021)	20
VRAAG OM UITLEG van Tinne Rombouts aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over het transport van plasticafval – 1862 (2020-2021)	
VRAAG OM UITLEG van Bruno Tobback aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de illegale handel in plasticafval – 1877 (2020-2021)	
VRAAG OM UITLEG van Gwenny De Vroe aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de export en dumping van plasticafval – 1880 (2020-2021)	
VRAAG OM UITLEG van Imade Annouri aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de rol van de haven van Antwerpen in de illegale handel met plasticafval – 1891 (2020-2021)	25
VRAAG OM UITLEG van Mieke Schauvliege aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over het internationale expertenrapport over de toestand van de Vlaamse bodem – 1860 (2020-2021)	
VRAAG OM UITLEG van Steven Coenegrachts aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de toestand van de Vlaamse bodemvorming – 1988 (2020-2021)	38

VRAAG OM UITLEG van Bruno Tobback aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over het onderzoek naar grootschalige mestfraude in Vlaanderen

– 1929 (2020-2021)

VRAAG OM UITLEG van Tinne Rombouts aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over vastgestelde mestfraude

– 1968 (2020-2021)

VRAAG OM UITLEG van Steven Coenegrachts aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de internationale mestzwendel

– 1989 (2020-2021)

42

VRAAG OM UITLEG van Imade Annouri aan Zuhal Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de geluidsnormen van de luchthaven van Deurne – 1890 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Gwenny De Vroe

De voorzitter: Alvorens het woord te geven aan collega Annouri, heb ik gezien dat het toch een bijzondere dag is vandaag, minister: het zou uw verjaardag zijn. Gelukkige verjaardag van de hele commissie!

Minister Zuhal Demir: Dank u wel, voorzitter. Ik beloof dat, als we nog eens kunnen samenzitten na corona, jullie Limburgse vlaai van mij tegoed hebben.

De voorzitter: Dat vergeten we niet. Perfect! Alvast bedankt.

Wilfried Vandaele (N-VA): De minister is 25, heeft ze mij toevertrouwd.

De voorzitter: Ideale leeftijd!

De heer Annouri heeft het woord.

Imade Annouri (Groen): Minister Demir, wat een dag: uw verjaardag, en ik die als eerste een vraag mag stellen. Het kan dus niet meer stuk. En de zon die ook nog schijnt. Maar alle gekheid op een stokje, ook van mij een gelukkige verjaardag.

Ik had een vraag voor u over de geluidsnormen van de luchthaven van Deurne. U weet net als ik – u kent Antwerpen natuurlijk ook goed – dat de luchthaven van Deurne zich niet in niemandsland bevindt. Elke Antwerpenaar heeft al wel eens kennismemaakt met het gebrul van een overvliegend vliegtuig. Maar de grootste last zit bij de omwonenden van de luchthaven zelf. Voor hen is wakker worden van een draaiende vliegtuigmotor om 7 uur geen uitzondering. En ook doorheen de dag worden ze regelmatig opgeschrikt door vliegtuiglawaaai. Veel van de omwonenden maakten geen bewuste keuze om in een buurt met veel omgevingslawaaai te gaan wonen. Een kleine zakenluchthaven, of een kleine luchthaven waar je op zaterdag of zondag als het mooi weer is een klein sportvliegtuigje hoort, is natuurlijk iets heel anders dan een groter wordende toeristische luchthaven. Dat zijn compleet andere zaken.

De geluidsoverlast van de luchthaven van Deurne is onderworpen aan de normering die is opgelegd door de milieuvergunning van 2008. Elk jaar laat de luchthaven de geluidscontouren berekenen door de KU Leuven. In het meest recente rapport van 2019 lees ik dat er 4881 mensen binnen een geluidscontour van 55 decibel rondom de luchthaven wonen. De Europese richtlijn omgevingslawaaai hanteert 55 decibel exact als grens om te spreken van ernstige geluidshinder. In 2024 zal er een nieuwe omgevingsvergunning aangevraagd moeten worden voor de luchthaven van Deurne. Daarom had ik volgende vier vragen voor u.

Hebt u zicht op het aantal en de aard van de klachten die de voorbije jaren binnenkwamen wegens geluidsoverlast van de luchthaven van Deurne?

Kunt u de omwonenden van de luchthaven van Deurne de garantie geven dat de huidige geluidsruimte wordt aangehouden en de geluidsoverlast dus niet groter zal worden in de toekomst, na 2024?

Geluidsoverlast stapelt zich op. Het geluid van een drukke weg, een trein en een overvliegend vliegtuig zijn samen hinderlijker dan ieder geluid apart. Maar daar wordt vaak geen rekening mee gehouden bij de berekening van geluidsnormen.

Zal er in de nieuwe omgevingsvergunning rekening gehouden worden met andere bronnen van geluidsoverlast, als men die metingen doet in de Antwerpse regio?

Het Vlaams regeerakkoord voorziet in de opmaak van een langetermijnvisie inzake de ontwikkeling van de luchtvaart in Vlaanderen. Bent u het met mij eens dat de opmaak van deze visie in alle transparantie moet gebeuren en dat elke stap daarnaartoe deel moet uitmaken van een breed maatschappelijk debat dat we met zijn allen kunnen voeren?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: We zien aan de hand van de cijfers die gemeld worden bij de dienst Handhaving dat er in 2014 4 klachten waren, in 2015 32 klachten en in 2016 zelfs 72 meldingen. Sinds 2017 is het aantal klachten gestaag weer afgenomen en nu zitten we natuurlijk met corona. Maar er is wel een stijging bij het aantal klachten die bij de dienst Handhaving aankomen. Bij de luchthaven zelf worden er meer klachten geregistreerd, zeker na de komst van de vliegmaatschappij daar, medio 2015. Ik denk dat dat dus wat samengaat.

Ten laatste tegen 17 juni 2023 moet de luchthaven de hernieuwing van de omgevingsvergunning aanvragen, zoals u weet. De looptijd verstrijkt inderdaad op 17 juni 2024. Bij de aanvraag zullen de sectorale voorwaarden van het Vlaams reglement betreffende de milieuvergunning (VLAREM) getoetst worden, en ik wil u daarbij ook zeggen dat de vergunningverlener – wij dus – ook altijd bijzondere voorwaarden kan opleggen, rekening houdend met de lokale situatie. Ik denk dat daar wel eens goed naar gekeken moet worden. De omschrijving van de huidige geluidsruimte, zoals die nu in de bijzondere voorwaarden van de lopende vergunning is opgenomen, zal uiteraard ook bij de hernieuwing van de vergunning in elk geval geëvalueerd moeten worden. Hierbij zal ook rekening gehouden worden met alle beschikbare gegevens over de milieu-impact van de aanvraag, en ook geluidsoverlast zal daar mee bekeken worden.

In verband met uw derde vraag: bij vergunningverlening komen enkel bronnen van geluid die gerelateerd zijn aan de exploitatie van de hinderlijke inrichting in aanmerking voor een effectieve regulering van de geluidimmissie.

De geluidscontouren rond een vliegveld worden overeenkomstig de voorwaarden van VLAREM berekend op basis van het aantal vliegtuigbewegingen en de individuele geluidsproductie van vliegtuigen, en dit nader gepreciseerd voor de dag-, avond- en nachtperiode.

Het achtergrondlawaai, veroorzaakt door andere externe geluidsbronnen, zoals de aanwezigheid van weg- en treinverkeerslawaai, kan lokaal uiteraard ook bijdragen tot de hinderervaring, maar wordt bij de beoordeling van het luchtverkeerslawaai in het kader van de VLAREM-voorwaarden voor vliegvelden niet in beschouwing genomen. Dus het achtergrondlawaai niet, al de rest uiteraard wel.

Dan uw laatste vraag: momenteel is collega-minister Peeters bezig met een strategische visie voor de ontwikkeling van de luchtvaart in Vlaanderen in het algemeen. Ze is bezig met de voorbereiding. Vanuit het beleidsdomein Mobiliteit wordt bevestigd dat bij de opmaak van deze langetermijnvisie de relevante maatschappelijke actoren en stakeholders maximaal betrokken zullen worden, om zo tot een gedragen visie te komen.

De voorzitter: De heer Annouri heeft het woord.

Imade Annouri (Groen): Dank u wel, minister, voor uw antwoorden, die voor een stuk aangeven wat we vandaag al weten: wanneer de vergunning zal verlopen, dat er een nieuwe aanvraag ingediend zal worden, dat die bepaald en beoordeeld

zal worden op basis van de lokale omgeving, enzovoort. Maar de reden waarom ik die vraag eigenlijk stelde – ik stel die niet zomaar – is dat uit de jaarlijkse rapportering die gebeurt vanuit de KU Leuven, blijkt dat er nog maar een heel kleine marge overblijft voor groei van de luchthaven. Ik vrees een beetje voor het evenwicht dat er nu is. Er is veel maatschappelijk debat, en dat is goed, dat is nodig. Er is politiek debat – ook met de buurtbewoners – over het nut van zo'n luchthaven, waarom die er moet zijn. Je hebt mensen die pro of contra zijn, ook hier in deze commissie verschillen we van mening. Maar het feit dat die geluidsruimte afgebakend is, dat was altijd een van de voorwaarden waar iedereen het over eens was.

Als je kijkt naar de rapportage van de KU Leuven, dan zie je dat je echt tegen die grens aanbotst. Daardoor is het niet onlogisch en zelfs zeer waarschijnlijk dat, als die luchthaven wil blijven groeien – wat ik een slecht idee zou vinden voor heel de buurt en iedereen daarrond –, men de vraag zal stellen om die geluidsruimte uit te breiden. Nu is er een evenwicht dat er eigenlijk al is sinds 2004-2008 en dat ervoor zorgt dat die buurt, voor de mensen die daar wonen, toch nog zo leefbaar mogelijk is.

Wat ik eigenlijk van u zou willen weten, minister, is of u het een goed idee zou vinden dat die geluidsruimte uitgebreid zou worden? Of bent u het met mij eens dat het goed zou zijn dat die *niét* uitgebreid zou worden? Dat is eigenlijk de reden waarom ik de vraag stel. Als men nu kijkt naar de cijfers in de rapportering van de KU Leuven, dan ziet men dat het quasi onmogelijk is om binnen de huidige geluidsruimte te blijven – en die geluidsruimte is een heel goede zaak – en nog verder te groeien, wat ongetwijfeld een van de wensen van de regionale luchthaven is. Dat is mijn eerste bijkomende vraag voor u.

Een tweede vraag gaat over het maatschappelijk debat dat we nu aan het voeren zijn. We weten dat er een document is dat wij als parlementsleden kunnen inkijken – we doen dat, we respecteren de regels, we gaan er niet uit citeren, enzovoort. Maar, als men kijkt naar het Verdrag van Aarhus, dan wordt daarin gezegd dat elke burger recht heeft op informatie rond beslissingen over het milieu, en dat die informatie openbaar moet zijn, zodat iedereen kan weten waar het over gaat en mee het debat kan voeren. En men doet dat net om overheidsbeslissingen die genomen zouden worden, meer draagvlak te geven en om mensen op de hoogte te stellen van wat er gaande is, zodat het debat op een volwassen manier aangegaan kan worden en de burger betrokken wordt. Dan vraag ik mij af of u vindt dat de bepalingen in de tekst van de maatschappelijke kosten-batenanalyse (MKBA) en de dingen die daarbij horen – die op dit moment niet toegankelijk zijn – die rechtstreeks te maken hebben met de milieuvergunning en het milieu, onder dat Verdrag van Aarhus vallen. Vindt u niet dat die beter meteen openbaar gemaakt moeten worden? Want het gaat toch wel om belangrijke milieu-informatie voor mensen daar in de buurt en daarbuiten. Dat is een tweede bijkomende vraag die ik voor u had.

De voorzitter: Mevrouw De Coninck heeft het woord.

Inez De Coninck (N-VA): Collega Annouri, ik wil even tussenkomen. Het thema van geluid en luchthavens is een thema dat ik opvolg in deze commissie. Het is inderdaad een belangrijk thema omwille van de leefbaarheid rondom de luchthavens.

Nu, ik heb geen bijkomende hypothetische vraag voor u, minister, in de zin van 'Stel dat de luchthaven groeit en de normen overschreden zouden worden, wat dan?'. U antwoordt dat de luchthaven momenteel voldoet aan de opgelegde voorwaarden, dat het aantal klachten daalt – het schommelt af en toe, maar de laatste jaren daalt het toch –, wat volgens mij een teken is van die lagere geluidshinder.

Maar belangrijker vind ik dat de regering werkt aan een langetermijnvisie om de toekomst van onze luchtvaartsector te garanderen en om die sector ook duidelijkheid te geven. Dat zal inderdaad een moeilijke evenwichtsoefening zijn tussen economische belangen enerzijds en belangen op het vlak van leefbaarheid anderzijds.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Ik denk dat jullie die cijfers ook wel hebben over de klachten, die sinds 2014 bij onze diensten geregistreerd worden, bij de afdeling Handhaving. Zoals gezegd, zie je daar in 2015 32 klachten, in 2016 72, in 2017 27, in 2018 25, in 2019 16 en nu 4. Dat laatste zal ook wel met corona te maken hebben. De klachten bij de luchthaven van Antwerpen zullen veel hoger liggen, maar ook die nemen af blijkbaar. Sinds 2017 is er een afname.

Collega Annouri, wat het verdrag betreft, zal ik juridisch nakijken of dit er al dan niet onder valt en of we dit kunnen vrijgeven. Ik ben voor zoveel mogelijk transparantie, maar ik wil die vraag wel juridisch laten bekijken, om te weten of we daar niets verkeerd mee doen. Als dat oké is, dan is er geen probleem.

Wat de vergunningsprocedure betreft, denk ik dat ik wel correct heb geantwoord. Zodra er een nieuwe aanvraag komt – tegen 17 juni 2023 zal er een hernieuwing aangevraagd moeten worden –, spreekt het voor zich dat we daarin alle sectorale voorwaarden van VLAREM zullen toetsen aan de vergunningsaanvraag. Wij kunnen als vergunningsverlener ook bijzondere voorwaarden opleggen. Ik besef goed dat er ook veel mensen in de omgeving van die luchthaven wonen. Ik kan moeilijk op het traject vooruitlopen en voorspellen wat ze gaan aanvragen, meer of minder. Maar het spreekt voor zich dat we het dossier, zodra het er is, zullen aftoetsen aan alle bepalingen die er zijn. Als er bijzondere voorwaarden nodig zijn, dan zal dat bekeken worden.

Wat de strategische visie betreft: het is goed dat er een maatschappelijk debat rond bestaat, want je hebt pro's en contra's, je hebt verschillende meningen daarover. Collega Lydia Peeters trekt het dossier, die strategische visie rond de luchtvaart in Vlaanderen, de vraag hoeveel luchthavens we in Vlaanderen nodig hebben. Zij trekt dat en ik denk dat het goed is dat iedereen – alle maatschappelijke actoren, alle stakeholders – daaraan meedoet, zodat er een gedragen oplossing uit de bus kan komen.

De voorzitter: De heer Annouri heeft het woord.

Imade Annouri (Groen): Dank u voor uw antwoord, minister, en mevrouw De Coninck, om mee aan te sluiten.

Ik kom misschien heel kort terug op die klachten. U bent correct, minister, als u zegt dat de laatste cijfers van vorig jaar natuurlijk verbonden zijn met de coronacrisis. De toeristische luchtvaart lag voor een heel groot stuk stil en vooral vanuit Antwerpen is dat het geval geweest. Maar ik denk dat we ook niet te snel victorie moeten kraaien. De dalende cijfers van vóór dit coronajaar willen niet zeggen dat er ook steeds minder klachten zijn. We weten van het klachten-registratiesysteem – op allerlei niveaus trouwens, bij allerlei systemen – dat, als je minder klachten krijgt, dat niet per se wil zeggen dat er minder klachten zijn. Je hebt de moeheid omdat mensen geregeld klachten moeten indienen en zien dat er weinig mee gebeurt. Je hebt de moeilijkheidsgraad, dat systemen wat moeilijker gemaakt worden, de drempels worden verhoogd om klachten in te dienen. Ik zou daar dus zeker niet te vroeg de conclusie aan willen verbinden, of helemaal niet de conclusie aan willen verbinden, dat dat wil zeggen dat er tout court minder klachten zijn in de omgeving.

Ik wil niet vooruitlopen op het dossier, maar ik denk dat het goed is om nu al na te denken over wat we willen in de dichtstbevolkte stad in Vlaanderen, op Brussel na. Willen we daar een regionale luchthaven hebben? Er is een groot verschil tussen sportvliegtuigjes horen brommen op een zaterdag en een zondag, of daar de keuze maken om de geluidsruimte te verhogen en daar meer toeristische vliegtuigen te laten landen en opstijgen. Dat laatste zou echt een heel slechte zaak zijn voor de buurt en voor Antwerpen an sich. Minister, ik hoop dat u vandaag heel wat mooie cadeaus krijgt van heel wat mensen. Ik denk dat het mooiste cadeau dat u en deze Vlaamse Regering zouden kunnen geven aan de mensen van Antwerpen die in de buurt van de luchthaven wonen, zou zijn om ervoor te zorgen dat die geluidsruimte behouden zal blijven. Ik denk dat het nodige debat rationeel niet anders dan tot die conclusie kan komen.

Ik ben blij met uw antwoord over het verdrag van Aarhus. Ik neem aan dat ik dan via mail of zo daar een antwoord op krijg van u of van uw diensten. Ik kijk daar alvast naar uit.

Dit debat zal ongetwijfeld nog vervolgd worden, zowel bij minister Peeters als bij u. Daar kijk ik ook al naar uit.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Gwenny De Vroe aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de uitstoot van de luchthaven van Zaventem – 1950 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Inez De Coninck

De voorzitter: Mevrouw De Vroe heeft het woord.

Gwenny De Vroe (Open Vld): Uit de gegevens van een rapport van Eurocontrol blijkt dat het aantal vliegbewegingen op de nationale luchthaven, zoals verwacht natuurlijk, in 2020 is gedaald. Maar de cijfers zijn wel heel frappant: met 59,14 procent tegenover 2019. Nu blijkt echter dat de gemeten gehalten CO₂ met 30,6 procent zijn afgenomen. Dat we geen evenredige daling van het gemeten CO₂-gehalte merken, heeft natuurlijk te maken met de nabijheid van de Brusselse Ring en het feit dat het aantal vervuilende cargovluchten wel gestegen is. Als men bedenkt dat door de coronamaatregelen er ook minder personenverkeer op de Brusselse Ring passeerde in 2020 en dat de activiteiten van de luchthaven met bijna 60 procent gedaald zijn, is het toch opmerkelijk dat de gemeten CO₂-uitstoot met zo'n 30 procent gedaald is.

In een persbericht van 16 februari jongstleden vernamen we dat de nieuwe tarieven die de luchtvaartmaatschappijen op Brussels Airport moeten betalen, vanwege de gezondheidscrisis voor de tweede keer een jaar worden uitgesteld. De huidige prijzen blijven dus van toepassing tot maart 2023. Brussels Airport wil dat de nieuwe tarieven rekening houden met de emissies van de vliegtuigen die de luchthaven gebruiken.

Als de prognoses gevolgd worden, zal de luchthaven van Zaventem in 2024 zijn normale activiteitsniveau bereiken, na de ongeziene daling die we kennen door de coronacrisis. Net dan verloopt ook de huidige milieuvergunning voor de uitbating van de luchthaven die vanaf 8 juli 2004 werd vergund voor een looptijd van twintig jaar. Men kan ervan uitgaan dat bij een nieuwe omgevingsvergunningsaanvraag strengere normen met betrekking tot geluid-, CO₂- en stikstof-emissie gelden waarbij de Europese richtlijnen gevolgd moeten worden.

In een eerder antwoord op mijn schriftelijke vraag 1032 gaf u aan dat er reeds verschillende maatregelen operationeel zijn om de emissies van landing en take-off en het taxiën terug te dringen. Verder werden ook al een aantal voorwaarden met betrekking tot de vergroening van de vloot meegenomen in het Vlaams relancebeleid. Maar het is nog maar de vraag hoe effectief al die maatregelen zullen zijn in de gemeten emissies van geluid, CO₂ en NO_x, en hoe dat zal worden teruggedrongen.

Hoe staat u tegenover het uitstellen van de nieuwe tarieven voor de luchtvaartmaatschappijen? Via welke verdere concrete Vlaamse maatregelen zult u proberen de uitstoot van geluid, CO₂ en NO_x in en rond de luchthaven verder te doen dalen? Wat is de stand van zaken betreffende de besluitvorming en de goedkeuring voor het geluidsactieplan? Wanneer mogen we dit verwachten?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Zoals jullie weten, is de aanpassing van de gedifferentieerde vergoedingen een federale bevoegdheid. Deze worden ook vijfjaarlijks vastgesteld onder toezicht van de economisch regulerende overheid. De finale vastlegging gebeurt via een tariefconsultatie tussen Brussels Airport Company en de luchtvaartmaatschappijen. Op 3 mei 2019 bevestigde Brussels Airport Company met emissies rekening te willen houden. Deze tariefconsultatie zou gebeuren aan de hand van onderbouwd cijfermateriaal, waaronder een voorspelling van de toekomstige emissies.

Door de huidige COVID-19-pandemie is het echter onmogelijk voorspellingen te doen over de evolutie van de luchtvaartsector. Een tariefconsultatie is vandaag dan ook niet mogelijk, volgens de informatie die wij krijgen, want het is niet onze bevoegdheid. Daarom zal er pas begin 2022, na het hoogtepunt van de huidige COVID-19-pandemie, een tariefconsultatie plaatsvinden.

Dan de vraag rond de uitstoot van CO₂, NO_x en geluid. Eerst en vooral zijn de exploitatie en de uitrusting van de luchthaven een federale bevoegdheid. De federale overheid kan bij het beantwoorden van uw vraag dus niet zomaar buiten beschouwing worden gelaten. Het zou een beetje raar zijn mocht dat kunnen.

Tussen 8 juli 2023 en 2024 zal de omgevingsvergunning van Brussels Airport worden geëvalueerd naar aanleiding van de vernieuwing van de vergunning. Tijdens dat proces zal de omgevingsaanvraag en haar totale milieu-impact worden getoetst. Indien nodig zullen er bijzondere vergunningsvoorwaarden worden opgelegd om de globale geluidshinder en luchtverontreiniging door Brussels Airport te milderen. Uiteraard kunnen we moeilijk vooruitlopen op de vergunning, omdat er nog geen aanvraag is ingediend. Maar het spreekt voor zich dat bij die oefening ook rekening gehouden zal worden met de Europese verordening inzake de regels en procedures voor de invoering van exploitatiebeperkingen binnen een evenwichtige aanpak van lawaai-beheersing en de algemene toepassing van het evenredigheidsbeginsel.

Zoals in de voormelde vragen om uitleg toegelicht, zal bovendien in het kader van het project Werken aan de Ring bekeken moeten worden hoe het openbaar vervoer beter georganiseerd kan worden, zodat de druk van het autoverkeer en de bijhorende luchtverontreiniging verder gemilderd kunnen worden. In de processen worden de lokale besturen ook proactief betrokken.

In verband met uw laatste vraag, hoop ik het actieplan zo spoedig mogelijk in 2021 voor verdere besluitvorming en goedkeuring voor te kunnen leggen aan de Vlaamse Regering. Het is daarbij van belang dat alle voorgenomen maatregelen ook budgettair ingepast kunnen worden en dat hiervoor de nodige middelen natuurlijk ook effectief beschikbaar zijn.

De voorzitter: Mevrouw De Vroe heeft het woord.

Gweny De Vroe (Open Vld): Dank u wel, minister, voor uw antwoord op deze best wel belangrijke vraag. De luchthaven van Zaventem heeft het toch wel heel zwaar te verduren op dit moment, en we weten allen hoe belangrijk die luchthaven is voor de tewerkstelling in de regio, maar ook ver daarbuiten. Dat is ook de reden waarom ik dit twee keer opnieuw op de agenda wilde plaatsen. Laat ons hopen dat we snel verbetering kunnen zien wat dat betreft, maar dat geldt natuurlijk overall.

Als we willen evolueren naar een properdere vloot op de luchthaven, dan is het belangrijk dat er rekening gehouden wordt met tarifiering en met de emissies, maar ik begrijp natuurlijk dat er, in deze uitzonderlijke situatie, uitstel werd verleend. We zullen dat toekomstgericht opvolgen, en hopen dat de luchthaven in de toekomst snel terug in haar normale doen kan draaien. Uiteraard is het logisch dat er bij een nieuwe omgevingsvergunning rekening gehouden zal worden met de strengere normeringen vanuit de EU-regelgeving. Dat moeten we inderdaad nog verder afwachten. Verder, minister, was ik heel tevreden dat u verwees naar het openbaar vervoer, want we hebben zelf destijds met de meerderheid een resolutie ingediend om het belang daarvan aan te stippen. Het is belangrijk dat mensen die op de luchthaven willen gaan werken – bijvoorbeeld in nachtschiften – in de toekomst het openbaar vervoer beter kunnen gebruiken, dat dit beter wordt aangepast. Ik kijk dus zeker ook uit naar die plannen.

Wat betreft het actieplan: daar kijk ik natuurlijk naar uit. Ik ben er ook wel heel benieuwd naar wat het uiteindelijk gaat worden, en hoe het budgettaire kader er zal uitzien. Ik heb genoteerd dat dat nog dit jaar zal worden voorgelegd aan de Vlaamse Regering. Ook dat wordt dus vervolgd.

Verder heb ik nog één bijkomende vraag: de laatste keer dat we hier in de commissie gesproken hebben over de luchthaven, hebben we het met alle collega's die toen zijn tussengekomen – want we waren toen met meer –, gehad over het belang van de federale vliegwet, over de rechtszekerheid die ook heel belangrijk is voor de luchtvaartmaatschappijen. U gaf toen aan dat u nog geen reactie gekregen had van uw federale collega, minister Gilkinet, op uw schrijven, dat u ook naar hem had gericht. Ik wou eens informeren of u inmiddels wel al de gelegenheid hebt gehad om samen te zitten om die problematiek te bespreken en tot oplossingen te komen? En welke conclusies werden eventueel uit dat overleg getrokken? Dat is mijn bijkomende vraag.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Dank u wel. We hebben met collega Gilkinet over dit punt nog niet kunnen samenzitten. We hebben hem wel al een schrijven gericht om de bezorgdheid – ook uw bezorgdheid – over te maken, maar we hebben helaas nog niet samengezeten. Ik denk dat dat eerstdaags wel zal volgen, want de luchthaven is natuurlijk van belang, zoals ik u ook nog hebt onderlijnd. Maar we zullen hier nog eens achteraan gaan.

De voorzitter: Mevrouw De Vroe heeft het woord.

Gweny De Vroe (Open Vld): Er rest mij enkel de minister te bedanken, en dit wordt vervolgd. We kijken uit naar het resultaat van het overleg.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Mieke Schauvliege aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over het herstel van natte natuur – 2000 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Gwenny De Vroe

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Dank u wel. Vooreerst een gelukkige verjaardag, minister, op deze zonnige dag. Ik heb een vraag over het herstel van natte natuur. Vandaag is hierover trouwens een heel mooi artikel verschenen in De Standaard. Maar deze vraag gaat over een opiniestuk dat eerder in diezelfde krant verscheen.

De Vlaamse Regering trekt extra geld uit voor het behoud van meer natte natuur. Dat is goed, maar naast extra centen dringen zich ook hervormingen op. Dat bepleiten vijf experts omgevingsrecht in een opiniestuk.

Een van de grandoorzaken dat het zo slecht gesteld is met onze natte natuur, is de te massale drainage van onze gronden, waarbij water te snel afgevoerd wordt. Een stringent drainagebeleid ontbreekt. Een voorbeeld: in Vlaanderen geldt geen vergunningsplicht voor het draineren van cultuurgronden in functie van landbouwdoeleinden, evenals voor droogleggingsprojecten van minder dan 50 hectare. De experts vragen zich af of deze ruimhartige vrijstellingen voor drainage in rubriek 53 van het VLAREM-besluit (Vlaams reglement betreffende de milieuvergunning) nog van deze tijd zijn. Wateropslag mag niet enkel een prioriteit zijn in bepaalde natuurgebieden, maar vergt bindende afspraken met alle ruimtegebruikers.

In de commissie van 7 juli 2020, vorig jaar, toen het heel droog en warm was, gaf u aan dat er geen echt overzicht bestaat van de plaatsen waar drainage in Vlaanderen wordt toegepast, omdat het niet vergunningsplichtig is. U gaf terecht aan dat de opmaak van een code voor goede praktijk een belangrijk instrument kan zijn om de overstap naar peilgestuurde drainage te zetten in Vlaanderen. U gaf aan dat we verder moeten durven te kijken en naar andere instrumenten moeten zoeken, en op niveau van de vergunning de opties in kaart brengen. Hier duikt dan een aanpassing van de sectorale voorwaarden voor drainages op waarbij peilsturing als sectorale voorwaarde kan worden opgenomen voor nieuwe drainages. Voor bestaande drainages kan er worden gewerkt met een overgangsregeling of kan prioritair worden gewerkt met betrekking tot kwetsbare gebieden.

Ook in de Blue Deal gaat u daarop in, en werd aangegeven dat er ingezet zal worden op drainagebeperkingen. Er werd echter niet aangegeven op welke wijze en wanneer dat zal gebeuren.

Minister, welke initiatieven hebt u al genomen om het drainagebeleid vorm te geven? Welke initiatieven zitten in de pijplijn? Wat is de voorziene timing?

Bent u van plan om een inventarisatie van bestaande drainages op te starten?

Zult u de aanleg van drainage van cultuurgronden vergunningsplichtig maken? Zal hierbij een impactanalyse op de omgeving worden opgenomen? Wordt peilgestuurde drainage het uitgangspunt?

Mijn vierde vraag: gaat u ermee akkoord dat de aanleg van klassieke drainage niet meer verantwoord is? Welke initiatieven zult u nemen om dit te voorkomen?

Welke maatregelen voorziet u om bestaande drainage om te vormen naar peilgestuurde? Op welke termijn wilt u deze omvorming realiseren?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhul Demir: Dank u wel, collega. U weet dat ik heel veel dossiers heb die veel tijd van mij vergen. Er is het stikstofdossier, er is alles wat met zonnepanelen te maken heeft, en droogte is nog een ander dossier. U weet ook dat ik helaas niet sneller kan werken dan ik vandaag de dag al doe, tenzij het uw bedoeling – of die van enkele collega's – is dat iedereen hier op het kabinet met een burn-out eindigt, ik weet het niet.

Ik besef wel dat er heel wat werk op de plank ligt en ik denk dat ik ook heel snel in actie ben geschoten. Er is ongezien snel een Blue Deal afgesloten, een plan met diverse maatregelen rond de droogteproblematiek en middelen daarvoor. Ik geloof dat dat ook nodig is.

U vraagt me hier weer naar een timing, naar initiatieven, naar ik weet niet wat allemaal. Ik zal u zeggen wat mijn timing is, niet uw timing, maar mijn timing.

Alles wat met bemaling te maken heeft, daar heb ik prioriteit aan gegeven, want heel veel mensen ergeren zich eraan dat er bij bouwprojecten veel water verloren gaat – en terecht. Ik hoop dat volgende maand af te ronden en daarmee naar de regering te stappen. Een tweede aspect uit de Blue Deal waarrond ik acties heb uitgewerkt, is alles wat met grondwater te maken heeft. Ook dat zit in een eindfase.

Van het huidige drainagebeleid heb ik de evaluatie in gang gezet, alsook eventuele aanpassingen die moeten gebeuren. Dat loopt dus. Wat bemaling en grondwater betreft, is de timing eerstdaags, binnen de komende maanden, maar voor drainage wacht ik eerst de evaluatie af en dan hoop ik ergens in mijn agenda – ik heb ook maar zeven dagen – een moment te vinden om de aanpassingen, die ik waarschijnlijk zal krijgen, goed door te nemen. Maar een engagement is een engagement: ook dat probleem ga ik ter harte nemen. U hoeft daar niet ongerust over te zijn. Ik zou ook willen dat we daar allemaal veel eerder mee begonnen waren, maar het is wat het is. We zijn in volle actie.

U vraagt ook of ik van plan ben om een inventarisatie van bestaande drainages op te starten. Ik kan zeggen dat we meer receptorspecifiek te werk zullen gaan, dus ook met aandacht voor bijvoorbeeld kwetsbare natuur. U weet ook dat wij een heel groot budget hebben vrijgemaakt voor die natte natuur. Heel veel projecten zijn ook al vertrokken. Daar heb ik ook voorrang aan gegeven, want ik had het jammer gevonden dat projecten die klaar waren of die al ingediend waren, hadden moeten wachten. We hebben daarmee de afgelopen maanden onze pere gezien.

Een inventarisatie rond specifieke gebieden is wat mij betreft logisch. Ik ga geen voorafname doen op detailniveau – waarschijnlijk vraagt u straks naar de details, maar die ga ik niet geven, maar het mag wel duidelijk zijn dat er ook hier verandering nodig is en dat we de lat hoog genoeg zullen leggen.

Zal ik de aanleg van drainage van cultuurgronden – misschien moet u ook eens uitleggen wat cultuurgronden zijn, want ik begreep de vraag niet – vergunningsplichtig maken? Zal hierbij een impactanalyse op de omgeving worden opgenomen? Wordt peilgestuurde drainage het uitgangspunt? Ik hoop dat u straks wat meer toelichting kunt geven, maar het antwoord dat mijn medewerker al heeft voorbereid, is het volgende – en we hebben dat tijdens een eerdere commissievergadering ook al meegegeven: we moeten inderdaad durven te kijken of een bijsturing van de huidige vergunningsregeling aangewezen is dan wel of we moeten inzetten op andere instrumenten. Daarbij denk ik bijvoorbeeld aan codes van goede praktijk of het opleggen van peilgestuurde drainage als sectorale voorwaarde, waarbij we ook moeten kijken naar een overgangsregeling voor bestaande drainages enzovoort.

De aanleg van een drainage in agrarisch gebied is vandaag meldingsplichtig, maar ik denk dat u wel weet.

Dan vraagt u ook of ik ermee akkoord ga dat de aanleg van klassieke drainage niet meer verantwoord is. Welke initiatieven zal ik nemen om dit te voorkomen? Ook hiervoor verwijs ik naar mijn eerdere antwoorden, want u hebt daar al vragen over gesteld.

Dan vraagt u welke maatregelen ik voorzie om bestaande drainage om te vormen naar peilgestuurde, en op welke termijn ik deze omvorming wil realiseren. Nogmaals, als het van mij afhangt, liever gisteren dan vandaag, maar als u de Blue Deal kent, weet u hoeveel maatregelen daarin vervat zitten. Ik heb maar twee armen en één brein.

Ik heb in het kader van de Blue Deal 15 miljoen euro uitgetrokken voor Water-Land-Schap 2.0. Het omvormen van bestaande drainages is zeker een principe dat onder dit programma kan vallen. Ook kan zeker gekeken worden naar het instrument en de financieringsmogelijkheden binnen het gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB). U kunt daarover ook vragen stellen aan de bevoegde minister. Mijn administratie bereidt momenteel in ieder geval een oproep voor naar lokale gebiedscoalities voor Water-Land-Schap 2.0, waarvoor we dus 15 miljoen euro hebben uitgetrokken. Ik heb ook vernomen vanuit het lokale niveau dat er heel wat projecten klaar staan die we daarin kunnen inschuiven.

Dus nogmaals, dat drainagebeleid – de evaluatie daarvan en de eventuele aanpassingen – zit in een opstartfase. Maar voor mij zijn de bronbemaling en het grondwater de komende maanden de prioriteit. Ik denk dat dat echt wel heel acute problemen zijn, dus ik heb mijn medewerkers gevraagd om daar vooruitgang te boeken. Dat zal voor de komende week zijn.

Wat het drainagebeleid betreft: eerst de evaluatie, die lopende is, en dan de eventuele aanpassingen. En dan zijn we hopelijk weer een stapje verder.

Ik beseef heel goed dat daar heel veel werk rond is en wij proberen dat samen met de medewerkers van de administratie stap voor stap aan te pakken. Maar eigenlijk hebben we iets meer tijd nodig om dat allemaal nog sneller te laten gaan.

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Minister, dit was blijkbaar geen erg plezante vraag op uw verjaardag, als ik uw antwoord zo hoor.

Uit de hoorzittingen rond droogte heb ik twee dingen geleerd. Het is heel belangrijk om ervoor te zorgen dat we ruimte hebben voor water, zodat water de grond kan indringen en de grondwatertafel zich kan aanvullen. Dat is nog veel belangrijker dan werken op grondwaterniveau. Dat was een conclusie die zowat alle experts naar voren schoven en daarin waren twee zaken heel belangrijk: ontharding en het realiseren van de bouwshift enerzijds en het voorkomen van drainage anderzijds. Ik denk dus dat het heel belangrijk is om daarop in te zetten. Ik begrijp natuurlijk dat niet alles tegelijkertijd kan, maar ik vraag hier geen centen, ik vraag vooral of u werkt aan een beleidsmatig kader om te voorkomen dat er nieuwe drainages bij komen. U zet nu vooral in op het realiseren van natte natuur, maar als er ondertussen duchtig verder gedraineerd wordt, dan bent u het water letterlijk naar de zee aan het dragen en kunnen heel wat van die mooie en goedbedoelde inspanningen tenietgedaan worden.

Ik ben dus wat teleurgesteld door uw antwoord. Ik begrijp wel dat het niet zo evident is en dat u niet alles tegelijkertijd kunt aanpakken, maar ik hoor vooral ook: 'Ik ben daar nu totaal niet mee bezig en ik kijk een beetje naar de minister

van Landbouw.’ Ik kan alleen maar vaststellen, uit het antwoord op een soortgelijke vraag vorige week, dat dat een beetje hetzelfde antwoord was, maar dan uit de andere kant. Ik vrees dus dat dit zou kunnen betekenen dat we deze legislatuur heel weinig rond drainage zullen doen.

Nu, in een artikel dat vandaag in De Standaard is verschenen rond veenvorming en het belang van veenvorming voor koolstofopslag, natuurherstel en waterhuishouding, pleit Natuurpunt voor de opstart van een Vlaams veenplatform. Daarin zouden landbouwers en natuurbeheerders samen geplaatst worden om ervoor te zorgen dat beide beheerders geen maatregelen nemen die stokken in de wielen steken van het veenbehoud, het herstel van het veen en de veenontwikkeling. Wat denkt u van dat voorstel? Ziet u uzelf daar een faciliterende rol in spelen?

De voorzitter: Mevrouw Perdaens heeft het woord.

Freya Perdaens (N-VA): Collega Schauvliege gaf al aan dat er een goed begin is; de experts spraken over een heuse ommekeer. Ze zeiden dat de rehabilitatie van het moeras intussen een feit is. Begin deze week kondigde de minister van Omgeving nog fier aan dat ze meer dan 17 miljoen euro vrijmaakt voor meer, betere en nabije natte natuur in de kader van de Blue Deal. Het moet gezegd, in een regio die sinds 1950 maar liefst 95 procent van zijn moerassen heeft zien verloren gaan, is dat een heuse ommekeer. Ik denk dat dat alvast een pluim is op uw hoed, minister.

Nu, experts leggen natuurlijk wel de vinger op de zere wonde, en dat is iets wat u als minister ook aangeeft: er ligt heel veel op uw spreekwoordelijke boterham en dit is daar een van de elementen van. Maar het is natuurlijk een terechte bezorgdheid, dat kunnen we allemaal erkennen.

De experts gaven ook aan dat niet alles verboden hoeft te worden, maar dat er natuurlijk wel vragen zijn over die vrijstellingen voor drainage in VLAREM, of dat nog past in deze tijd. Het is begrijpelijk dat dat geherevalueerd moet worden. Ik vroeg mij in die zin af, minister, welke VLAREM-wijzigingen er mogelijk in de pijplijn zitten om aan die bezorgdheden tegemoet te komen om dit op termijn te gaan actualiseren.

De voorzitter: De heer Steenwegen heeft het woord.

Chris Steenwegen (Groen): Ik heb een kleine aanvullende vraag, minister. We hebben het indertijd al gehad over die drainage, maar ook over de polders en wateringen, omdat daar peilgestuurd gewerkt kan worden. Toen hebben we het gehad over het overleg dat u gepland had met de Vereniging van Vlaamse Polders en Wateringen (VVPW), dat toen nog niet was doorgegaan, voor zover ik mij herinner omdat zij een fysiek overleg verkozen boven een digitaal. We spreken over de eerste coronagolf. Mijn vraag is eigenlijk gewoon of er ondertussen al een gelegenheid is geweest om met de VVPW te overleggen, want zij kunnen vandaag al een positieve rol spelen door hun waterbeheer op een andere manier aan te pakken.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Collega's, heel veel vragen waar ik op dit moment niet concreet op kan antwoorden.

Wat VLAREM betreft, collega Perdaens, zullen we bekijken voor welke activiteiten er het best een vergunningsplicht is en voor welke niet.

Ik weet dat er overleg is met de VVPW, collega Steenwegen. In een aantal polders en wateringen gebeuren al activiteiten rond peilgestuurde drainages, maar de laatste stand van zaken rond dat overleg zal ik moeten opvragen.

Collega Schauvliege, nogmaals, de evaluatie is in gang gezet, alsook de aanpassingen. Ik hoop dat ik heel snel – na alles rond de bronbemaling en het grondwater, waar we even voorrang aan hebben gegeven – naar dat punt kan kijken.

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Minister, bedankt voor uw bijkomend antwoord, maar ik moet wel toegeven dat ik daar wat ontgoocheld over ben. Maar goed.

Ik begrijp uiteraard dat u niet alles tegelijkertijd kunt aanpakken of uitvoeren, maar het is wel zeer belangrijk dat u, als u investeert in natte natuur, zoals collega Perdaens daarnet vermeldde, ook de impact op de omgeving meeneemt, zodat de natuur die u vernat, aan de andere kant niet drooggetrokken wordt door de drainages in de ruimere omgeving.

Dus ik denk dat het toch wel zeer belangrijk is om daar heel actief op te werken. Daarnaast kijk ik uit naar de aanpassing van de wetgeving zodat we wel degelijk tot een regeling kunnen komen waarbij drainage vergunningsplichtig is en er altijd wordt gewerkt naar peilgestuurde drainage. We moeten stappen zetten in de richting van de omvorming van de bestaande drainage naar die peilgestuurde drainage. Dat kan volgens mij een heel belangrijke oplossing zijn voor onze droogteproblematiek. Dat heb ik alvast goed onthouden uit die zeer interessante hoorzittingen over droogte, werken aan de betonstop, aan ontharding en aan het voorkomen van nieuwe drainage en het omvormen van de bestaande. U kunt erop rekenen dat ik u opnieuw zal bevragen over de stappen die Vlaanderen hierin heeft ondernomen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Gwenny De Vroe aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de investeringen in de drinkwatervoorziening – 2018 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Inez De Coninck

De voorzitter: Mevrouw De Vroe heeft het woord.

Gwenny De Vroe (Open Vld): Minister, op 17 februari jongstleden kopte De Standaard: "Met 1 miljard euro moet er water uit de kraan blijven stromen". De krant berichtte daarmee over de investeringen die de zes Vlaamse drinkwaterbedrijven uitvoeren om de bevoorradingszekerheid in tijden van droogte en piekend waterverbruik zeker te stellen.

Als fiere liberaal juich ik natuurlijk de investeringen van de drinkwaterbedrijven toe. Het investeringsprogramma is er gekomen onder druk van de recente droogtejaren. Incidenten zoals in Overijse waarbij er een tijd geen water uit de kraan meer kwam, hebben de leveringszekerheid bovenaan de politieke agenda gezet.

Tussen 2017 en 2020 was er al een reeks ingrijpende investeringen, goed voor een bedrag van 200 miljoen euro. De volgende jaren komen daar nog 33 grote en minder grote projecten bij. Die zullen maar liefst 600 miljoen euro kosten.

De projecten zijn gericht op de aanboring van nieuwe bronnen, de uitbreiding en verbetering van de spaarbekkens, en de beperking van lekverliezen, waar we in deze commissie al meermaals over hebben gesproken. Daarnaast staan er projecten op stapel die het potentieel en de haalbaarheid van bijkomende ingrepen onderzoeken. Die worden door AquaFlanders op meer dan 400.000 euro begroot.

De ondergrondse opslag via injectie van water en meer gebruik van gezuiverd afvalwater zijn er daar twee van.

De investeringen moeten zowel de productie- als de distributiecapaciteit flink verhogen. Als alle projecten slagen, zal meer dan 10 procent, goed voor 100.000 kubieke meter per dag, extra kunnen worden geleverd.

De drinkwaterbedrijven financieren dat omvangrijke pakket met eigen middelen en kijken naar de Vlaamse en Europese middelen voor relance. Die zouden een versnelde uitvoering mogelijk maken, luidt het bij AquaFlanders.

Uit een studie die AquaFlanders bestelde om de evolutie van het verbruik beter te kunnen inschatten, blijkt overigens dat het verbruik van kraantjeswater bij de huishoudens in dalende lijn is. Dat heeft wellicht te maken met het toegenomen gebruik van regenwater. We hebben het in de commissie al heel vaak gehad over het belang van sensibilisering en over meer duurzaamheid in het waterverbruik. Dat lijkt dan ook de goede richting op te gaan.

Minister, hoe staat u tegenover het investeringsprogramma van de Vlaamse drinkwaterbedrijven?

Hebt u zicht op de toewijzing van middelen uit het relancebudget zowel op Vlaams als Europees niveau om het investeringsprogramma te ondersteunen en eventueel te versnellen?

Welke gevolgen hebben de bijkomende investeringen voor de waterfactuur?

Hoe staat u tegenover de eerdergenoemde studie over het verbruik van kraantjeswater? Welke voornaamste conclusies trekt u uit het rapport?

Welke prikkels kunnen consumenten krijgen om nog rationeler om te springen met water?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Collega De Vroe, het is heel terecht dat u deze vraag stelt.

Het is inderdaad op onze vraag dat de waterbedrijven deze oefening hebben gemaakt. Hierbij werden de projecten opgelijst, inclusief de benodigde budgetten. Dit gebeurde met een open vizier. De opties voor samenwerking werden bekeken en benut, uiteraard ook in het belang van de belastingbetaler. Dit maakt ook deel uit van de Strategische Planning Waterbevoorrading (SPW) die op ons initiatief werd opgestart en waarvoor de regering voor de zomer groen licht heeft gegeven. In totaal doen we de komende jaren voor ongeveer 1 miljard euro investeringen, zodat we de waterbevoorrading in Vlaanderen kunnen blijven garanderen. In vergelijking met andere Europese landen scoort onze regio niet goed, maar die oefening hebben we nu dus gemaakt.

Dat plan is uiteraard dynamisch. Ik heb de drinkwatermaatschappijen bijvoorbeeld de opdracht gegeven om te onderzoeken hoe we naar een circulair watermodel kunnen gaan. Op basis van die bevindingen kan het plan worden bijgestuurd.

De concrete verdeling van de middelen van het Vlaamse relanceplan Vlaamse Veerkracht loopt momenteel nog, maar de investeringen waar u naar verwijst, dragen de drinkwatermaatschappijen zelf. Dat staat eigenlijk los van de relancemiddelen.

De betaalbaarheid van de drinkwaterfactuur maakt integraal deel uit van de SPW. De drinkwatermaatschappijen moeten voldoende aandacht besteden aan de kosten-batenefficiëntie en de duurzaamheid van de investeringen bewaken. Ik wil

ook benadrukken dat de projecten een weerspiegeling vormen van een normaal investeringsregime.

Het artikel waar u naar verwijst loopt een beetje vooruit op de feiten, in die zin dat de studie naar de evolutie van het leidingwaterverbruik nog niet is opgemaakt. Dergelijke studie is natuurlijk relevant voor de opmaak en opvolging van toekomstige investeringsprogramma's. In overleg met de Vlaamse Milieumaatschappij (VMM) neemt AquaFlanders het initiatief om hier een studie voor te lanceren. AquaFlanders heeft de opdracht al nader gedefinieerd, maar de studie moet wel nog gestart worden.

Zowel de waterbedrijven zelf als de Vlaamse overheid, onder meer via de VMM, vermelden tips om rationeel om te springen met water, die up-to-date worden gehouden met de laatste inzichten. Vele tips zijn gekend, bijvoorbeeld regenwater gebruiken waar mogelijk, een toilet met spaarknop installeren, de douchetijd beperken, wassen met een volle wasmachine enzovoort. Ook op school worden op een educatieve maar toch ludieke manier tips meegegeven aan leerlingen.

Daarnaast zijn er, zoals u weet, acties opgenomen in de Blue Deal. Ik verwijs naar de waterscans die vraag en gebruik van drinkwater in kaart brengen en die breder ingang moeten vinden, want dit is helaas niet het geval. Ik wil er ook op wijzen dat dit ook een sociale component heeft. We hebben aan de collega bevoegd voor Armoede gevraagd om het gebruik van waterscans en waterbesparende toestellen op te nemen in het armoedeactieprogramma omdat dit een heel sociale dimensie heeft. Maar we zien het wel in de praktijk, en vandaar willen we die waterscans nu wat breder uitrollen, om dat mee op te nemen in het programma.

De voorzitter: Mevrouw De Vroe heeft het woord.

Gwenny De Vroe (Open Vld): Het is inderdaad een heel belangrijk thema. We gaan weer naar de zomerperiode, we gaan dus zien wat het dit jaar met zich mee zal brengen. Het klopt wat u zegt, dat de drinkwatermaatschappijen de investeringen zelf dragen. Hun vraag was eigenlijk vooral of er nog een mogelijkheid was om via het relancebudget nog budgetten te verkrijgen om alles te kunnen versnellen. Daar heb ik niet onmiddellijk een antwoord op ontvangen.

Verder vind ik het zeer goed dat die zaken verder uitgerold worden, wat we in de commissie in het verleden al besproken hebben naar aanleiding van de zeer interessante hoorzittingen en de deal die er verder uit gekomen is. Het is belangrijk dat alles dynamisch is, waar u ook naar verwezen hebt, en dat het circulair watergebruik in de toekomst meer en meer ingeburgerd wordt in onze maatschappij. De duurzaamheid van het water is heel belangrijk. We zitten in een goede tendens, maar er moet uiteraard nog een tand bij gestoken worden.

Minister, verder wilde ik nog even informeren naar de stand van zaken van de proefprojecten van de digitale watermeter en de gesprekken hieromtrent over de tariefstructuren.

De voorzitter: Mevrouw Perdaens heeft het woord.

Freya Perdaens (N-VA): Het is natuurlijk heel goed dat er geïnvesteerd wordt om op die piekmomenten extra drinkwater te voorzien. Het is ook goed dat u aangeeft dat deze huidige geplande investeringen de drinkwaterfactuur niet mogen verhogen. We moeten er natuurlijk voor zorgen dat, naast het feit dat ons drinkwater gegarandeerd is, het ook in de toekomst betaalbaar blijft. Economisch is het waarschijnlijk niet rendabel om voor enkele dagen van absolute piekmomenten, bovenop wat nu werd aangegeven, nog enorme investeringen te doen. We moeten dus ook durven kijken naar andere manieren om dat drinkwater te garanderen en het tegelijkertijd betaalbaar te houden. De VMM geeft dat ook aan:

ze geven aan dat extra capaciteit slechts één manier is om naar de problematiek te kijken. Hergebruik van water zou een grotere prioriteit mogen worden. De kringloop moet gesloten worden, wat zeker economisch ook erg interessant is.

U gaf al aan, minister, dat de drinkwatermaatschappijen de opdracht gekregen hebben om te onderzoeken hoe we naar een circulair watermodel kunnen gaan. Ik vroeg mij af of er een zekere timing voor hen is opgelegd wanneer zij met eerste resultaten of voorstellen zouden moeten komen.

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Zoals collega Perdaens net zei, zit er natuurlijk weinig rek op een waterleiding, op wat daar door kan. De productiecapaciteit is soms beperkt, wat op piekdagen voor problemen kan zorgen. Het is inderdaad niet verstandig om echt op het absolute piekverbruik voorbereid te zijn, niet omdat het niet kan, maar omdat het gewoon geweldig duur is. Voorziet u ook maatregelen om dat piekverbruik wat af te vlakken? Dat is heel belangrijk, denk ik.

Een tweede vraag gaat over de lekverliezen. Ik heb begrepen dat er goede afspraken gemaakt zijn met de watermaatschappijen om daaraan tegemoet te komen. Maar ik lees ook wel in de artikels daarrond dat men daar telkens opnieuw zegt dat het wel meevalt. Als iemand zegt dat het wel meevalt, denk ik: die probeert misschien toch onder bepaalde harde afspraken uit te komen. Blijven, wat u betreft, de afspraken daarrond gesteld?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Dank u wel voor de verschillende tussenkomsten. Als ik even mag teruggaan naar vorig jaar, denk ik dat het wel goed was dat de commissie daar de nodige tijd en energie in gestoken heeft, rond alles wat met water en waterbeleid te maken heeft. Heel veel zaken hebben wij ook gebundeld. Het was ook echt broodnodig. Voor mij was dat ook een heel goede oefening die de commissie gemaakt heeft. We hebben daaruit heel wat zaken meegenomen, ook in het kader van de Blue Deal. Nu zijn we dat allemaal systematisch aan het uitvoeren.

Collega De Vroe, in het kader van de relance zitten inderdaad geen investeringslijnen voor drinkwaterbedrijven. Ik was daar misschien niet zo duidelijk over. Wat we wel in de relance hebben staan, en daar hebben drinkwatermaatschappijen ook mee te maken – er is nu ook een dossier in Vlaams-Brabant – is dat, als men leidingen moet trekken, daar allerlei beroepsprocedures, enzovoort zijn. We zijn aan het kijken hoe we die periodes kunnen verkorten, zonder natuurlijk aan het recht van verdediging te komen, omdat we ook willen dat die projecten vlot worden uitgevoerd. Soms heb je immers projecten die jaren aan een stuk in procedures zitten. Daarover staat dus wel iets in de relance, maar dat heeft dan vooral met de procedure te maken.

De voorbereiding van de digitale watermeter loopt. U weet dat daar ook een proefproject rond loopt. Dat is een samenwerking van de drinkwatermaatschappijen en Fluvius.

Ook de oefening rond een hybride model van circulaire aanpak van water is opgestart. Dus ook daar gaan we afwachten wat dat geeft.

We zijn ook in gesprek met de drinkwaterbedrijven over dat piekverbruik, waarbij we zoeken naar modellen om dat piekverbruik te laten dalen. Zo hebben we ook in de Blue Deal opgenomen dat we het model van balanceren ook onderzoeken voor water. Daar lopen dus heel wat gesprekken met drinkwaterbedrijven, bedrijfsfederaties, maar ook watertechnologiebedrijven.

Wat de lekverliezen betreft, collega Danen, weet ik dat dat een groot aandachtspunt is. Elke kubieke meter verlies is niet goed. Daar moeten we niet flauw over doen. Ik heb dat ook meermaals aan de heren van de drinkwatermaatschappijen – zeer speciale wereld wel – overgemaakt en daarop aangedrongen. Er gebeurt een audit van de genomen maatregelen en die zal binnenkort aan jullie worden toegelicht. Ik heb dat ook gevraagd, omdat het belangrijk is dat dat wordt toegelicht aan het parlement door de drinkwatermaatschappijen. Wij blijven er dus wel achter zitten dat men blijft investeren, ook naar nieuwe technologieën toe. Als ik mails krijg rond bepaalde technieken of innovatieve zaken waardoor men lekverliezen kan opsporen, gaan die drinkwatermaatschappijen toch ook moeten kijken. Dat is ook de boodschap die ik altijd geef aan de lieve heren van de drinkwatermaatschappijen, om daar de nodige vaart achter te zetten. Elke kubieke meter verlies die we kunnen besparen, is er een gewonnen. De audit zal dan ook binnenkort – ik weet niet of er al een datum op geprikt is – aan jullie worden toegelicht. Dat is ook belangrijk omdat dat een van de dingen was die tijdens die hoorzittingen, waarrond de commissie heel hard gewerkt heeft, naar boven zijn gekomen. Ik vind dat dus niet meer dan normaal. Naar aanleiding daarvan heb ik gezegd dat we een audit gingen doen.

Ik heb begrepen dat er sinds kort ook een dame is bij de drinkwatermaatschappijen, het zijn dus niet alleen heren.

De voorzitter: Mevrouw De Vroe heeft het woord.

Gweny De Vroe (Open Vld): Nu daar een dame is, gaat daar veel veranderen, minister. Dank u wel voor uw reactie, en dank aan de collega's voor de verdere vraagstellingen. Het is een thema dat regelmatig en heel terecht in de commissie aan bod komt. We hebben daar heel interessante hoorzittingen over gehad. Minister, dat zal zeer zeker binnenkort opnieuw op de agenda staan.

Ik denk ook dat dit interessant is, en dat wil ik misschien nog meegeven: onder meer in mijn eigen gemeente hebben wij op de laatste gemeenteraad een heel interessant reglement goedgekeurd ten aanzien van onze inwoners met betrekking tot bronbemalingen en water dat door onze inwoners aangekocht zal kunnen worden. Ik denk dat er nog wel gemeenten zijn die vernieuwende, innovatieve, misschien kleinere initiatieven nemen, maar die toch wel in droogte heel belangrijk zijn. Misschien is het wel interessant die zaken op te pikken en die kennis te delen onder de gemeenten. Dat is misschien een kleine tip. Dan is bij deze mijn slotwoord afgehandeld.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

**VRAAG OM UITLEG van Chris Steenwegen aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over het WALDEN-project, dat de Brabantse wouden en valleien met elkaar moet verbinden
– 2087 (2020-2021)**

Voorzitter: mevrouw Gweny De Vroe

De voorzitter: De heer Steenwegen heeft het woord.

Chris Steenwegen (Groen): Minister, het WALDEN-project staat voor: Wouden, Akkers en Landschappen langsheen de Dijlevallei Ecologisch laten Netwerken. Een mooie naam vind ik, vooral de afkorting. Het project gaat verschillende Brabantse wouden en valleien verbinden. Het is een initiatief van verschillende gemeenten – Oud-Heverlee, Huldenberg, Leuven en Bertem –, de provincie Vlaams-Brabant en het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB). Dit is natuurlijk een eerste stap in de

richting van het grote Brabantse woud en het nationaal park – of hoe het ook zal heten – waaraan gewerkt wordt.

De projectpartners slaan drie jaar lang de handen in elkaar om samen met het departement de open ruimte tussen het Meerdaalwoud en het Zoniënwoud met het landbouwplateau van Duisburg en de valleien van de Dijle, de Laan, de IJse en de Voer te versterken. Dit gebeurt via een strategisch project, waarmee de Vlaamse overheid de gewenste ruimtelijke structuur voor Vlaanderen wil realiseren. Het geeft daarmee uitvoering aan het reeds langer lopend project Brabantse Wouden. Via WALDEN bundelen de verschillende partners hun krachten om de vier bosrijke gemeenten klimaatrobuuster, landschappelijk authentieker, toeristisch aantrekkelijker en belevingsvoller te maken. Dat is een hele mondvol, veel ambitie. Het strategisch project loopt tussen 2021 en 2023. Elk jaar wordt door de Vlaamse Regering een subsidie van 100.000 euro toegekend, dus 300.000 euro in totaal, als bijdrage voor de professionele projectcoördinatie en voor de uitvoering. Dit jaar starten de werkgroepen en het overleg met de partners op. In 2022 en 2023 worden publieke evenementen georganiseerd.

Minister, het zal u niet verwonderen dat wij dit project zeer genegen zijn, en ook de samenwerking tussen gemeenten, provincie en Vlaamse overheid om dat te realiseren. De reden voor mijn vraag is de ongerustheid bij de landbouwers. Zij zien blijkbaar vooral een bedreiging in de aankopen van grond om de gewenste ruimtelijke doelen binnen dit project te kunnen realiseren. Nochtans heb ik begrepen dat er ook een belangrijke rol wordt voorzien voor de landbouw in dit project. Op het plateau zal ook de landbouw aandacht krijgen door bijvoorbeeld ondersteuning voor erosiebestrijding en het bevorderen van koolstofopslag in de bodem. Dat zijn eigenlijk toekomstige taken voor de landbouw, die belangrijk kunnen zijn in een nieuw landbouwverdienmodel. Ik veronderstel – ik ga daar toch van uit – dat landbouwers ook een actieve rol zullen kunnen spelen in de verdere ontwikkeling van het park Brabantse wouden, bijvoorbeeld door hen in te schakelen in het landschapsbeheer of door hun verhoogde kansen te geven op bijvoorbeeld hoeveverkoop of andere verbredingsactiviteiten die aansluiten op de doelstellingen van een nationaal park.

Mijn vragen zijn ingegeven door mijn hoop dat dit project een echte win-win kan zijn waarbij ook de landbouw een positieve stimulans kan krijgen. In dit verband mijn vragen, om het wat te objectiveren, en een zicht te krijgen.

Wat is de impact van dit project op het landbouwareaal?

Hoeveel hectare landbouwgrond zijn tot nu toe, in het kader van het WALDEN-project, aangekocht?

Hoeveel hectare daarvan was in actief landbouwgebruik, dus eigendom van een actieve landbouwer of verpacht aan een actieve landbouwer?

Werden al die gronden aangekocht via een vrijwillige verkoop? Werd er gebruik gemaakt van hardere instrumenten, zoals onteigening? Werd er gebruik gemaakt van een voorkooprecht? Kunt u aangeven welke methode in welke gevallen werd toegepast?

Is er ook overleg geweest met de landbouwers in de opmaak van het project?

Hoe ziet u het overleg voor de komende periode, bij de verdere uitrol van het project?

Welke rol ziet u voor de landbouwers in de verdere ontwikkeling van het WALDEN-project en in de ruimere context binnen de uitbouw van het nationale park Brabantse wouden? Hoe kunnen zij een positieve bijdrage leveren aan de

doelstellingen van het project en op die manier eigenlijk ook hun eigen positie versterken?

Welke specifieke acties zult u ondernemen om hen in die rol te ondersteunen?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Voor alle duidelijkheid, collega, het WALDEN-project heeft niet tot doel gronden aan te kopen en ik kan dus ook geen overzicht geven van het aantal hectare, enzovoort. Het project heeft tot doel een oplossing te bieden voor een aantal complexe werven waar men momenteel nog tegenaan loopt bij het realiseren van de ambitie om het Meerdaalwoud, Zoniënwoud en Hallerbos met elkaar te verbinden, zoals u weet. WALDEN voorziet daarnaast in de realisatie van een aantal voorbeeldprojecten en ondersteuning bij lokale groenprojecten. Ik kan niet compleet uitsluiten dat voor specifieke werven binnen dit project – indirect, en in een latere fase – gronden kunnen worden aangekocht door een of andere partner. Op dit ogenblik hebben wij geen gegevens die ik zou kunnen voorleggen, over hoeveel hectares of zo. De bedoeling is vooral om te bekijken hoe men die complexe werven, waar men tegenaan botst, kan oplossen.

Het project moet, voor alle duidelijkheid, nog worden opgestart. Overleg met de landbouwsector zal worden georganiseerd in het kader van de bovenlokale voorbeeldprojecten. In de voorbereidingsfase vonden er ook al gesprekken plaats met Boerenbond. Dit overleg heeft ook mee vorm gegeven aan bepaalde topics in de projectaanvraag.

Uw derde vraag gaat over het overleg bij de uitrol van het project. Bij de start van het project zal de projectcoördinator – die moet nog worden aangeworven – samen met de partners een planning opmaken voor de uitvoering van het strategisch project. Uiteraard zal de landbouwsector hierbij ook structureel worden betrokken.

In uw vierde vraag vroeg u welke rol ik zie voor de landbouwers in de ontwikkeling van het project WALDEN. Er zijn verschillende thema's binnen het project waarvoor de landbouwsector mee input kan geven. Er wordt bijvoorbeeld gedacht aan voorbeeldprojecten rond koolstofopslag en waterbeheer. We denken ook aan specifieke vegetaties voor waterberging of erosiebestrijding. Er kan ook een koppeling gemaakt worden met toerisme en de korteketenproductie. Uit het voorbereidend overleg is gebleken dat de landbouwsector in de regio nu reeds een aantal proefprojecten heeft lopen rond deze thema's. Dat is goed, en hier kunnen we ook op voortbouwen. We zullen ook zien wat de ervaringen zullen zijn met de proefprojecten rond de thema's die ik heb opgesomd. Ik denk wel dat we daar de handen in elkaar kunnen slaan om een mooi verhaal neer te zetten.

Ten laatste vroeg u welke specifieke acties ik nog zal ondernemen. Ik denk dat we verschillende instrumenten ter beschikking hebben die burgers, maar ook landbouwers kunnen ondersteunen wanneer ze zelf ook natuurdoelen willen realiseren. Ik denk bijvoorbeeld aan de subsidies voor bebossing en de projectsubsidies Natuur. Landbouwers die hun bedrijf klimaatrobuster willen maken en een steentje willen bijdragen voor onze biodiversiteit kunnen steun krijgen voor de aanplanting van bijvoorbeeld hagen. Daar krijgen we ook meer en meer vragen over. We zijn nog aan het bekijken of we misschien een soort haagplan kunnen opstellen, specifiek gericht naar de landbouwers die daarin geïnteresseerd zijn. Dat is ook heel positief.

Het strategisch plan ,WALDEN zal onderzoeken of er nog andere vormen van samenwerking of ondersteuning kunnen worden ingezet.

Tot slot heb ik recent aan mijn administratie de opdracht gegeven om voor de bosverbindingsgebieden die ze willen realiseren, de impact van de realisatie op de

landbouwbedrijven te laten bestuderen en altijd goed en constructief overleg te plegen met de landbouwbedrijven ter plaatse.

De voorzitter: De heer Steenwegen heeft het woord.

Chris Steenwegen (Groen): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Ik ben misschien een beetje vroeg met mijn vraag maar ik heb die gesteld, omdat er commotie was binnen de landbouwgemeenschap over die plannen. En misschien gaat het niet per se over dit project dat de facto nog moet opstarten, maar meer over het concept van Brabantse wouden en de idee van een dergelijk park waarbij men, denk ik, het gevoel heeft dat het een nationaal park, een soort reservaat, is waar landbouw geen rol meer in kan spelen. Daarnaast speelt volgens mij ook het feit dat er bij de ontwikkeling van dat nationaal park wel al degelijk initiatieven zijn genomen door het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB) om gronden te verwerven. Ik weet niet of u in de bredere context van Brabantse wouden daar nu iets over kunt zeggen of ons eventueel later gegevens kunt bezorgen over de aankopen die al zijn gebeurd. Misschien is de vraag in die zin wat te beperkend gesteld binnen WALDEN en is dit iets wat zich meer op het niveau afspeelt van het nationaal park in zijn geheel. Het lijkt me nuttig om daarover informatie na te bezorgen als dat mogelijk is.

Het gaat over projecten die men vanuit de landbouwsector vooral moet zien als een opportuniteit, als een kans om een streek, een regio, meer onder de aandacht te brengen, een authentiek karakter te geven en daar producten en bepaalde belevingswaarden aan te koppelen. Ik hoef u dat niet te vertellen. Dat zijn de verhalen die natuurlijk worden gekoppeld aan dat soort van parken. Het goede voorbeeld van het nationaal park Kempen en Maasland toont aan welke economische meerwaarde een dergelijk park in een regio kan creëren. In die zin is dit ook een pleidooi om dat overleg zeker intensief verder te zetten, om te zoeken naar partnerschappen met landbouwers in dat gebied. Ik ben er zeker van dat een aantal onder hen zeker geïnteresseerd zullen zijn om daar mee hun schouders onder te zetten en de aangeboden opportuniteit zullen grijpen om hun eigen activiteiten te versterken en hun economische draagkracht als bedrijf te vergroten.

Ik ben ook tevreden dat u aangeeft dat er al proefprojecten zijn en dat er ook veel interesse is, bijvoorbeeld voor de hagen. U weet dat in Wallonië de Waalse Regering een groot hagenplan heeft aangekondigd. Veel mensen hebben daar heel enthousiast op gereageerd. Dit is niet nieuw natuurlijk, maar dit zijn toch elementen die kunnen bijdragen tot een verbetering en een versterking van het landschap enerzijds en van de belevingswaarden anderzijds, ook binnen een landbouwcontext. Ik wil benadrukken dat dat gebied immers ook een landbouwstreek is waar landbouw ook in de toekomst een zeer belangrijke rol zal en moet blijven spelen om mee voor dat landschap te zorgen en aan voedselproductie te blijven doen.

Ik heb geen bijkomende vragen, maar hopelijk kunt u mij wat informatie nabezorgen over de aankopen die tot nu toe zijn gedaan binnen het grote project van Brabantse wouden.

De voorzitter: De heer De Bruyn heeft het woord.

Piet De Bruyn (N-VA): Ik wil namens onze fractie herhalen hoe belangrijk wij het draagvlak vinden in dossiers als deze. Ik denk dat de collega en de minister in haar antwoord daar invulling aan hebben gegeven. Uiteraard moet daarover overleg worden gevoerd en uiteraard moet samen met de verschillende betrokken actoren, de landbouw, maar ook de steden en gemeenten die in het projectgebied liggen, worden gezorgd voor een draagvlak om te bekijken wat de economische meerwaarde kan zijn. We moeten daarbij ook durven te denken aan het diversifiëren van landbouwinkomsten: de korte keten, hoeveverkoop, toerisme,

enzovoort. Er zijn tal van mogelijkheden. Ik denk dat het antwoord van de minister duidelijk aangeeft dat de inspanningen wel degelijk in die richting gaan.

Dat draagvlak moet van onderuit groeien, dat kan men inderdaad niet decretaal bepalen vanuit Brussel. Laat ons dat vooral niet proberen.

Gwenny De Vroe (Open Vld): Minister, als schepen van Milieu is me gisteren het project voorgesteld. Ik moet eerlijk zeggen dat het een heel interessant project is, maar vooral in landelijke gemeenten voelen we opnieuw dat natuur en landbouw een gevoelig thema zijn. Dat komt in een groene, landelijke gemeente onmiddellijk naar voren. En dan zien we dat het Waalse Gewest toch wel al grotere stappen vooruit heeft gezet dan Vlaanderen. Het aanleggen van groene corridors, enzovoort gaat daar veel soepeler dan hier. Ik denk dat er wat dat betreft echt wel werk aan de winkel is om onze regelgeving te versoepelen. Ook in het bosuitbreidingsplan destijds was al sprake van de noodzaak tot versoepelen.

Minister, wat zijn uw plannen om de obstakels die men op het terrein ziet, ook wanneer landbouwers vrijwillig willen bebossen of een corridor willen aanleggen, weg te werken?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Ik ben me ervan bewust dat het belangrijk is dat het project zo goed mogelijk wordt gerealiseerd, maar daarvoor is het draagvlak van groot belang. Ik heb dan ook gevraagd om een projectcoördinator aan te stellen. Ik begrijp dat daar, soms terecht, soms onterecht, wat ongerustheid over bestaat. We willen die onmiddellijk capteren en daar een antwoord op bieden. Vandaar mijn vraag aan de administratie om te zorgen voor een goede samenwerking op het terrein en voor een goede ondersteuning.

De projectcoördinator die zal worden aangesteld zal heel veel op het terrein aanwezig moeten zijn om alle mogelijke complexiteiten uit te leggen en iedereen te overtuigen van de voordelen van het project.

In het kader van het gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB) werken we samen met collega Crevits. De Europese Commissie vraagt ook om bepaalde landbouwondernemingen te vergroenen. Ik zie dat op het terrein. Ik ben de afgelopen maanden veel op het terrein geweest, van Limburg tot Veurne, en heb daarbij vastgesteld dat er enorm veel belangstelling is voor het project, ook bij de landbouwers. De overheid moet dat in goede banen leiden. En als er drempels zijn, collega De Vroe, moeten we die onder de loop nemen.

Het zou immers jammer zijn dat als de landbouwgemeenschap daar klaar voor is, wij als overheid wat achterna hollen. Dat kan niet de bedoeling zijn. Ik denk dat de richting van de Europese Commissie heel duidelijk is. Op die manier kunnen we twee mooie doelen verzoenen, namelijk de nabijheid van voedsel in combinatie met natuur. Dat kan een heel mooi verhaal zijn. Voor de landschapsparken bijvoorbeeld zijn wij een aantal criteria aan het vastleggen. Dat is nog niet rond. Zowel voor de nationale parken als voor de landschapsparken zal het van onderuit moeten komen. Daar kunnen verschillende sectoren samen – landbouw, natuur en erfgoed – zeggen dat een bepaald gebied uniek is en moet worden erkend als landschapspark bijvoorbeeld. Dat kan allemaal. Aan die criteria zijn we nu de laatste hand aan het leggen. Dan kan dat vervolgens naar het lokale niveau want ik vind het heel belangrijk dat de projecten ook van onderuit komen. We leggen dat niet op vanuit Vlaanderen.

De voorzitter: De heer Steenwegen heeft het woord.

Chris Steenwegen (Groen): De landbouw is een sector die vaak onder vuur ligt, in de eerste plaats om economische redenen, boycot en sanitaire problemen

waardoor export stilvalt, enzoverder. We hebben het straks misschien nog over mest, ook iets dat ons bezighoudt wat betreft de landbouw. Ik wil dan nog niet spreken over stikstof. Er zijn heel wat negatieve verhalen rond landbouw. Dit is iets waar we een positief verhaal van kunnen maken. Ik vind het belangrijk dat we proberen met onze landbouwers dat soort positieve verhalen te maken en samen met hen na te denken hoe zij in de toekomst een belangrijke rol kunnen blijven spelen, maar dan in een nieuwe context, die hun mogelijkheden geeft om een waardig inkomen te genereren.

Minister, u verwees naar het GLB. Ik hoop met u dat de uitkomst op Europees vlak, waar men nu in een dialoog zit, leidt tot een Europees beleid dat zo veel mogelijk de vergroeningskaart trekt, en dat wij in onze vertaling via het strategisch plan voor Vlaanderen ook die vergroeningskaart volop trekken. Uw administratie zit mee in het overleg rond de opmaak van het GLB en het strategisch plan op Vlaams niveau. Ik hoop toch dat dat zo is. Ik hoop met u dat daar de vergroeningsmogelijkheden maximaal zullen worden ingevuld zodat onze landbouw mee op die toekomstgerichte kar kan springen.

Dat er wordt gewerkt aan landschapsparken doet mij deugd want eind jaren 70 was ik nog als jobstudent betrokken bij het landschapspark Krekengebied. Dat is een figuur die daarna compleet vergeten en verdwenen is. Ik durf bijna niet vragen of u toen al geboren was. Waarschijnlijk niet. U ziet, de goede dingen keren altijd terug.

Minister Zuhail Demir: Neen, ik ben van 1980, collega.

Chris Steenwegen (Groen): Dat zegt iets over mijn leeftijd.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Tinne Rombouts aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over het transport van plasticafval – 1862 (2020-2021)

VRAAG OM UITLEG van Bruno Tobback aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de illegale handel in plasticafval – 1877 (2020-2021)

VRAAG OM UITLEG van Gwenny De Vroe aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de export en dumping van plasticafval – 1880 (2020-2021)

VRAAG OM UITLEG van Imade Annouri aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de rol van de haven van Antwerpen in de illegale handel met plasticafval – 1891 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Inez De Coninck

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Tinne Rombouts (CD&V): Collega's, ik wil even stilstaan bij de problematiek van plasticafval en de rol van onze haven daarin. Journalisten van onder andere De Tijd lieten hun licht schijnen op de export van plasticafval. Dat blijkt big business te zijn waar veel geld mee te verdienen valt als je weet hoe het aan te pakken. Maar dat alles gaat ten koste van onze natuur, want of het nu dichtbij of ver weg

is, vervuiling tast onze planeet aan en daar zullen we uiteindelijk allemaal de dupe van zijn. We weten dat plastic als materiaal een hele uitdaging is. Het is daarenboven niet de eerste keer dat die problematiek zo scherp gesteld wordt. Daarom heb ik deze vraag ingediend.

In de haven van Antwerpen wordt plasticafval vanuit het binnenland en het buitenland getransporteerd naar andere oorden. Met jaarlijks bijna een half miljoen ton is België wereldtop in de export van plasticafval. In het artikel wordt gesuggereerd dat Antwerpen een gemakkelijke draaischijf is, omdat er tal van problemen zijn. De controles zijn er minder. De Omgevingsinspectie Vlaanderen zou maar vijf mensen tellen om illegale afvaltransporten te controleren. Bij hun controles komt 15 tot 30 percent illegale transporten aan het licht. Mogelijk zijn het er meer, maar met deze capaciteit zitten ze aan het maximum van controles en glippen er nog steeds illegale transporten door de mazen van het net. Ook de douane doet controles, maar ook daar zouden problemen zijn. Ook bij het legale transport van internationale afvalhandelaars is het niet altijd duidelijk of het zogezegde schone plasticafval gerecycleerd wordt op de plaats van bestemming. Met andere woorden, het artikel was nogal stevig negatief en stipte heel wat pijnpunten aan. Daarom heb ik de volgende vragen.

Minister, erkent u de weergave in het artikel van het plasticcircuit? Hoe staat u hiertegenover?

Welke acties zult u ondernemen om dit beter en milieuvriendelijker te laten verlopen?

Eén van de basisprincipes in het Materialendecreet is het toepassen van de prioriteitsvolgorde volgens de Ladder van Lansink in het gebruik van materialen, waarbij we afval maximaal zien als grondstof. De Vlaamse overheid moet sturend optreden om die prioriteitsvolgorde vorm te geven. Welke acties hebt u genomen of wilt u alsnog nemen om in het kader van plasticgebruik dit principe nog meer te stimuleren en afdwingbaar te maken?

In het artikel wordt verwezen naar het feit dat onze eigen verwerkingscapaciteit voor afval te laag is. Is het interessant dat we onze eigen verwerkingscapaciteit verhogen? Hoe kunnen we dat eventueel doen? Wat is uw standpunt daarover?

Bent u op de hoogte van de werkdruk bij inspecteurs en milieudeskundigen van de Omgevingsinspectie Vlaanderen die controles op illegale afvaltransporten uitvoeren? Hoe wilt u daaraan tegemoetkomen? Welke initiatieven plant u op korte termijn?

Welke controles heeft Vlaanderen ingebouwd om er zeker van te zijn dat al het plastic dat vanuit of via Vlaanderen naar andere landen wordt geëxporteerd voor recyclage, ook effectief wordt gerecycleerd? Hoe zeker zijn we daar vandaag van? Volstaat dat garantiesysteem volgens u? Als we in dezen transport en bestemmingen vastleggen, is het cruciaal dat dat opgevolgd kan worden en effectief de juiste bestemming krijgt.

De voorzitter: De heer Tobback heeft het woord.

Bruno Tobback (sp.a): Voorzitter, Vlaanderen is een kleine regio die erin slaagt om vaak boven zijn gewicht te boksen, maar er meestal niet in slaagt om de goede dingen te kiezen om boven zijn gewicht te boksen. De haven van Antwerpen is er een extra goed voorbeeld van. Ze heeft een geweldige reputatie wat betreft import van coke in Europa. Ze heeft een geweldige reputatie wat betreft handel in illegaal gekapt exotisch hout in Europa. Ze is blijkbaar ook bijzonder groot in het transporteren van plasticafval over heel de wereld. Ze is de vierde grootste exporteur van

plasticafval in de hele wereld, en jammer genoeg blijkt ook op een manier die heel vaak over de rand van de legaliteit gaat.

Ik heb hetzelfde artikel gelezen als collega Rombouts. Ik word er hoe langer, hoe kwader van als ik voor de zoveelste keer lees dat in de haven van Antwerpen het toezicht en de controle op de wettelijkheid van een hoop trafieken ondermaats zijn en ver achterblijven ten opzichte van bijvoorbeeld de haven van Rotterdam, die bij wijze van spreken aan de andere kant van het water ligt. Daardoor worden we opnieuw een hub waar voornamelijk illegale trafieken geweldig gemakkelijk hun weg vinden en zijn we geweldig aantrekkelijk voor een soort van gangsterisme dat we eigenlijk toch beter met alle mogelijke middelen buiten onze grenzen zouden proberen te houden.

De Omgevingsinspectie in de haven van Antwerpen geeft zelf toe over veel te weinig personeel te beschikken. Als ik het goed heb, gaat het om vier of vijf mensen om illegale afvaltransporten op te sporen en om toezicht te houden op het geheel. En daardoor verloopt er dus een geweldige carrousel van verschepingen van illegaal afval naar Zuid- en Zuid-Oost-Azië via Antwerpen.

Zoals ik daarnet al zei, proberen we ons in Vlaanderen te positioneren als een regio die boven zijn gewicht bokst en die het voorbeeld geeft. We zijn heel trots op onze manier van selectief ophalen van afval en het promoten van recyclage. We willen een circulaire hub worden. Maar als je dan kijkt naar wat er hier gebeurt in de haven van Antwerpen met plasticafval, is dat natuurlijk een beetje een lachertje, als je aan de ene kant een beeld probeert te creëren en aan de andere kant naar de realiteit kijkt.

Ik dacht dus dat het toch de moeite was om hier eens een grondige discussie over te hebben, te beginnen met een aantal vragen aan de minister. Mijn excuses dat ik ze op uw verjaardag moet stellen. Gelukkige verjaardag, trouwens. Ik moet trouwens ook zeggen dat ik u al op één tegenstrijdigheid heb betrappt binnen uw fractie. Want als ik goed kan tellen, is 1980 geen 25 jaar geleden, zoals de collega ons daarstraks probeerde wijs te maken. Ofwel kan de heer Vandaele niet tellen, dat is ook een mogelijkheid. *(Opmerkingen van Wilfried Vandaele)*

Jaja, goed geprobeerd, Wilfried.

Minister, wat vindt u er zelf van als u moet vaststellen dat de haven van Antwerpen, waar uw diensten controle op moeten houden, eigenlijk een internationale draaischijf is geworden voor de zwendel in plasticafval?

Is het inderdaad zo dat er in Antwerpen minder strikt wordt gecontroleerd dan in buurhavens? Als het waar is dat er inderdaad maar vijf mensen zijn voor de vierde grootste haven om plasticafval te controleren, denk ik dat dat klopt, maar ik wil het toch graag door u bevestigd horen.

Bent u in overleg met het bestuur van die haven over de problemen, niet alleen in dit soort van illegale trafieken, maar bijvoorbeeld ook inzake tropisch hout? Die discussie is al vaker gevoerd. Blijkbaar hebben ze toch een geweldige reputatie van aantrekkelijk te zijn voor illegale trafiek. Dat lijkt mij niet per se het imago dat we in Vlaanderen willen uitdragen naar de wereld.

In welke mate komt er ook plasticafval dat we zelf selectief ophalen in Vlaanderen, in dat circuit terecht? Want we vragen heel wat van bedrijven en particulieren inzake selectieve ophaling en het zou jammer zijn om te zeggen dat we het dan gewoon allemaal samen op een hoop gooien in Antwerpen en het naar China sturen.

Hebt u initiatieven op het oog om die illegale trafieken tegen te gaan, bijvoorbeeld de versterking van de Omgevingsinspectie, om daar eens ernstig controle op te

houden, bijvoorbeeld volgens hetzelfde stramien als in Rotterdam? Ik ga het daar in eerste instantie bij houden. Alvast bedankt voor uw antwoord.

De voorzitter: Mevrouw De Vroe heeft het woord.

Gwenny De Vroe (Open Vld): Collega's, in 2019 exporteerde ons land een half miljoen ton plastic afval. Ons kleine land is de vierde grootste exporteur ter wereld, na Duitsland, Japan en de Verenigde Staten. Dat is toch wel ongelooflijk. Dat blijkt uit de cijfers en het artikel waar de collega's al naar verwezen. En de grootste draaischijf van die export is natuurlijk de export die geschiedt vanuit onze Antwerpse haven.

De haven is inderdaad heel populair door haar goede ligging en de internationale connectiviteit, maar ook om andere redenen wordt ze gekozen als draaischijf door internationale handelaars in plastic. Mijn collega's verwezen al naar de lakse controles, onderbemanning, verouderde technologie en de focus op de drugs-handel. Ik hoef dit niet te herhalen. Dit kwam allemaal aan het licht na een onderzoek. Het is iets wat goed en dringend aangepakt moet worden, minister. Die laksheid trekt criminele handelaars aan die op illegale wijze gemengd plasticafval exporteren en die er grof geld aan verdienen. We weten met z'n allen dat dit een heel slechte zaak is voor ons milieu.

Volgens de douanewoordvoerder van de haven werden in 2019 442 gerichte controles op kunststofafval uitgevoerd en werd 1,5 procent van de containers gecontroleerd. Dat zou in lijn liggen met andere Europese havens. Volgens een vertegenwoordiger van een afvalverwerkingsbedrijf, die ook in het onderzoek aan bod komt, zijn er echter veel te weinig mensen om dit te kunnen controleren.

Toch wordt er internationaal steeds strenger toegekeken, net omdat de impact op het milieu steeds duidelijker wordt. Zo besliste China in 2018 niet langer de stortplaats voor westers plasticafval te willen zijn. Landen met een lage loonkost en flexibele milieuwetgeving zoals Maleisië, Vietnam, Thailand en vooral Turkije zijn tegenwoordig wat dat betreft ideale bestemmingen.

Dat aanhoudend dumpen van plasticafval in het Verre Oosten heeft een dramatische impact op het milieu. De helft van al het plasticafval dat sinds 1950 geproduceerd wordt, zou op zo'n stortplaats in de open natuur terechtgekomen zijn. Het is zover gekomen dat men Belgische supermarktverpakkingen terugvindt op stranden in Maleisië.

Volgens de nieuwe, strengere regels mag vanuit EU-landen alleen schoon en gesorteerd kunststofafval vrij verhandeld worden. Verschillende experts juichen die nieuwe regels toe, maar niet iedereen is ervan overtuigd dat ze de illegale stromen zullen inperken. Strengere regels zorgen er volgens sommige betrokkenen alleen maar voor dat er nog meer naar illegale circuits en zwakke plekken wordt gezocht. In internationaal opzicht lijkt de haven van Antwerpen zo'n zwakke plek.

In welke mate gaat u akkoord met het onderzoek dat de haven van Antwerpen een zwakke plek is inzake de controle op illegale handel in plasticafval?

Op welke manieren wordt illegale export in Vlaanderen momenteel gecontroleerd? Meent u dat de controles die men vandaag uitvoert, voldoende zijn? Hoe kunnen die controles verbeterd worden?

Hoe evalueert u de samenwerking tussen de verschillende diensten, zoals de douane, de Omgevingsinspectie, overheden en het havenbedrijf inzake de controle op deze illegale handel? Hoe kan deze verbeterd worden?

Hebt u weet van illegale stortingen in Vlaanderen, zoals dat blijkbaar het geval is in Frankrijk, Spanje en andere EU-lidstaten?

De voorzitter: De heer Annouri heeft het woord.

Imade Annouri (Groen): Minister, er is al heel veel gezegd door mijn collega's.

Het komt erop neer dat de verwerking van plasticafval big business is. Er zijn ook wat criminele kapers op de kust die daar misbruik van maken. Jammer genoeg wordt de haven van Antwerpen daarvoor misbruikt. Mijn collega's hebben dat al treffend verwoord. Mensen uit de sector geven in hun getuigenis aan dat het makkelijk is om vanuit de haven van Antwerpen het misbruik te organiseren.

Er wordt verwezen naar de vijf omgevingsinspecteurs die de controles moeten uitoefenen. Ter vergelijking: in Rotterdam is er sprake van twintig controleurs en men wil dat aantal uitbreiden naar dertig. Men wil zo de illegale afvalhandel voor een stuk tegenaan. Dan weet je ook dat er iets niet klopt.

Dat we al met vier deze vraag stellen, toont aan dat er heel wat partijen dit geen goede zaak vinden. Dit moet worden aangepakt. Ik zal dus meteen overgaan tot mijn vragen, want ik ben benieuwd naar uw antwoorden.

Welke conclusies trekt u zelf uit dit onderzoek? Ik denk niet dat u uit de lucht komt vallen. Dit is iets wat we al langer weten en ook aanvoelen. We hebben daar al een paar keer over gelezen, er is al onderzoek naar gedaan. Welke conclusies trekt u hier concreet uit?

Zal er dan logischerwijs een uitbreiding komen van de Omgevingsinspectie voor de haven van Antwerpen? Daar is nood aan.

Wat is de impact van de illegale afvaltransporten op de recyclagecijfers voor Vlaanderen?

Zult u contact opnemen met uw federale collega's en met het Havenbedrijf om de illegale handel met plasticafval beter te controleren? Zo kunnen we toch al minstens een ding doorstrepen als collega Tobback het volgende keer opnieuw over de haven van Antwerpen heeft.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Het gaat in concreto over 4,55 fte's. Dat is natuurlijk veel te weinig. Ik denk dat we het daar allemaal mee eens zijn. Zeker voor zo'n grote haven als Antwerpen volstaat dat niet. Volgens de informatie die ik heb gekregen, zijn die 4,55 fte's bovendien zowel in de haven van Antwerpen als in de haven van Zeebrugge aan het werk. Dat is niet goed.

U weet dat we bezig zijn met een nieuwe oefening rond het omgevingshandhavingsprogramma. We willen een aantal zaken op een andere manier plannen. Ik heb van mijn administratie hierover al een eerste indicatie gekregen, maar ik vind die niet goed. We zullen daar vanuit het kabinet echt wel aan sleutelen. De prioriteiten die we in ons programma naar voren schuiven, moeten natuurlijk weerspiegeld worden in het aantal handhavers dat we willen inzetten. Ik wil onderlijnen dat er bij de dienst Handhaving heel wat goede medewerkers zijn. Voor 2020 stond er in het omgevingshandhavingsplan dat de 4,55 fte's 500 units met afval moesten controleren. In realiteit hebben ze er 730 kunnen controleren. Het ligt dus niet aan dat X aantal medewerkers. Dat ze met te weinig zijn, hoef ik u echter niet te zeggen, zeker als ze beide havens moeten controleren. Daarom hebben we ook een handhavingsprogramma met prioriteiten. Afval is een prioriteit.

Dat heb ik ook begrepen uit uw verschillende tussenkomsten, niet alleen vandaag, maar ook in het verleden.

Afvalverwerking is inderdaad big business. Ik sta er ook van versteld hoe we daarmee omgaan. We moeten het controleren van plasticafval zeker prioritair maken. Dat zal ook vervat zitten in het programma. Het is de bedoeling dat ik ook bekijk hoeveel fte's we in de havens van Antwerpen en Zeebrugge zullen inzetten. Dat dat er meer moeten zijn dan die 4,55 fte's kan ik wel al meegeven.

Naast de inzet op meer personeel en de afronding van het handhavingsprogramma, is er nog een belangrijk item. We moeten de materiaalstromen digitaliseren. U weet dat de Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij (OVAM) daar samen met ons fel mee bezig is. In het ontwerp van VLAREMA 8 (Vlaams reglement betreffende het duurzaam beheer van materiaalkringlopen en afvalstoffen), dat al een eerste keer door de Vlaamse Regering werd goedgekeurd, staat dat alle identificatieformulieren voor afvaltransport vanaf 1 januari 2023 digitaal moeten zijn. Dat maakt het veel makkelijker om bepaalde stromen op te volgen en fraude te detecteren.

Dus vandaar dat we een traceringsysteem van het begin- tot het eindpunt willen maken en daaraan ook heel die digitalisering willen koppelen om die volledige afvalstroom te kunnen opvolgen en fraude veel beter te kunnen detecteren. Voor het eerst zal de OVAM ook aan Europa rapporteren over dit nieuwe systeem. De bedoeling is dat we, naast het feit dat we daar extra mensen op moeten zetten, die digitalisering daarop toepassen.

Vervolgens is ook de samenwerking heel belangrijk, enerzijds met onze afdeling Handhaving. Ik heb begrepen – dat is de informatie die ik krijg – dat er wel een goede samenwerking loopt met de douane en de scheepvaartpolitie. Zij zijn natuurlijk ook mee aanwezig vanuit hun eigen invalshoek in de haven. Dat is ook een centrale dienst en een aanspreekpunt voor het fenomeen van de afvalzwendel. De samenwerking tussen die drie diensten – handhavers, douane en scheepvaartpolitie – gaat goed. Er is een goede informatie-uitwisseling en er is heel geregeld overleg. In het kader van de extraterritoriale bevoegdheid zijn er ook dossieroverdrachten met Brussel en de Service Public de Wallonie. In het kader van retourverzoeken zijn er ook samenwerkingen met de Interregionale Verpakkingscommissie en de OVAM. Daarnaast heeft de OVAM nu ook een samenwerkingsovereenkomst afgesloten met het Havenbedrijf. Een groot deel van die overeenkomst bestaat erin om afspraken te maken rond acties en gegevens uit te wisselen omtrent transporten en eindbestemmingen van plasticafval. Aan de hand van een vraag die een parlements lid – ik weet niet meer wie – een jaar of een half jaar geleden gesteld heeft, zijn we die gesprekken aangegaan met het Havenbedrijf. De samenwerkingsovereenkomst is nog maar heel recent getekend. Het is goed dat we daar die afspraken rond gegevensuitwisseling rond plasticafval krijgen.

Naast het handhavingsaspect, bekijken we ook hoe we alle afvalstromen die ons land verlaten, maximaal kunnen beperken. Hiervoor is actie nodig op het Europese niveau. Op 1 januari 2021 is een eerste verstrenging ingegaan: een wijziging aan het Verdrag van Bazel. De gevolgen van dit besluit zijn dat nu vanuit de Europese landen alleen schoon en gesorteerd kunststofafval dat geschikt is om direct gerecycled te worden, nog vrij mag worden verhandeld. Dat is dus nieuw. De export van alle overige soorten kunststofafval, zoals mengsels van diverse typen of vervuild kunststof, valt onder de kennisgevingsplicht van de Europese verordening voor de overbrenging van afvalstoffen.

Daarnaast is ook die verordening zelf momenteel in herziening. Ons standpunt in Vlaanderen is dat we willen streven naar een volledige exportban van plastics uit Europa, weliswaar binnen de kaders van de Wereldhandelsorganisatie (WTO) en

de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO). Dat standpunt brengen wij binnen België, maar ook binnen Europa. Wij vinden dat Europese kunststoffen ook in Europa verwerkt moeten worden en dat dat niet geëxporteerd moet worden naar verre landen. In de zomer komt de Europese Commissie met een voorstel aan de lidstaten rond de herziening van deze verordening. Wij volgen dat dossier dan ook met heel veel belangstelling op, omdat we ook hier een oplossing zien aan de bron van het probleem zelf.

Onze eigen plasticverpakkingen uit het huishoudelijk circuit worden vandaag al in Europa verwerkt, zoals jullie weten. Het bedrijfsmatig verpakkingsafval blijft slechts voor minder dan 42 procent binnen Europa, 19 procent gaat naar Turkije en 39 procent naar andere Aziatische landen. Ik denk dat ieder van jullie het standpunt dat wij verdedigen binnen Europa, begrijpt. Wij hopen dat we van de Commissie een goed voorstel gaan krijgen naar de zomer toe.

Als de Europese Commissie met dat standpunt zal komen dat wij, maar ook andere landen, mee verdedigen, gaan we in Europa ook nood hebben aan bijkomende sorteer- en recyclagecapaciteit. Die zal bijgebouwd worden, en zal in Europa, maar ook in Vlaanderen gebouwd worden. Vandaar gaan we ook in het kader van de relance 30 miljoen euro investeren in innovatieve recyclagetechnieken. Kunststoffenrecyclage valt daar ook onder. Jullie weten dat we kunststoffenrecyclage als prioriteit naar voren hebben gezet, en ook asbestrecyclage en luiers. Dat zijn de drie prioriteiten binnen Vlaanderen. Wij willen ook een hub worden als dat bedrijfsafval binnen Europa gerecycleerd gaat worden. Dat is ons standpunt. Wij vinden echt niet dat dat naar verre landen moet gaan. Dan pak je het probleem ook aan de bron aan. Ik zie dat ook wel veel lidstaten dat standpunt verdedigen. Ik hoop dat de Commissie hier met een oplossing komt. Vanuit Vlaanderen gaan we investeren om zelf ook een aantal hubs te hebben. Rond bijvoorbeeld asbestrecyclagetechnieken zien we in Nederland dat daar heel wat vooruitgang is, maar ook in Vlaanderen gaan we de komende jaren heel veel asbest moeten verwijderen. Het is goed dat we dat ook binnen Vlaanderen kunnen recycleren. Daar zetten we op in.

Voor het overige, kort samengevat: die 4,55 fte's voor Antwerpen en Zeebrugge is te weinig. Het nieuwe handhavingsprogramma komt eraan. Alles rond afval wordt ook mee een prioriteit. Er zal ook een verschuiving komen naar handhaving toe om dat op een goede en deftige manier te doen. Het overleg met de scheepvaartpolitie en de douane zit goed. De samenwerkingsovereenkomst met het Havenbedrijf is afgesloten. Het traceringssysteem van begin- tot eindpunt om die stromen goed op te volgen en fraude te detecteren: ook die oefening loopt. Ik ben blij dat we daar snel mee van start zijn gegaan, omdat ik daar een mogelijkheid zie tot veel betere controle en het detecteren van fraude en om dat vervolgens ook aan te pakken. Het werk is dus nog niet af.

En de opmerking van collega Tobback inzake mijn verjaardag beschouw ik als een compliment.

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Tinne Rombouts (CD&V): Ik heb net de opmerking van collega Tobback gemist, maar, minister, ik wil u bij deze ook nog van harte proficiat wensen met uw verjaardag.

Vooraf ook dank voor uw antwoord, waarin u duidelijk en heel scherp stelt dat er heel wat misloopt in de handhaving en dat we effectief een tekort hebben aan handhavers. Van het handhavingsprogramma wilt u ook een meer prioritaire actie maken, naar ik begrijp. Het feit dat u inzet op digitalisering, is een belangrijk element. Op het moment dat je dat instrument mee kunt inzetten om de controle efficiënter te doen, is dat zeker interessant, hoewel altijd op het terrein aanwezig

zijn – ik ben daar echt gelover in – ook echt belangrijk is om de handhaving effectief sluitend te maken.

Een kleine vraag wat de digitalisering betreft. Ik heb begrepen dat daar ook nog een rapportering zou moeten gebeuren bij Europa. Hoe ziet u de timing daarvan? Wanneer verwacht u dan effectief resultaten met de digitalisering te kunnen boeken?

Wat de samenwerking betreft tussen uw diensten, de douane en de scheepvaartpolitie, ben ik blij dat dat een positieve samenwerking is en dat dat positief geëvalueerd wordt. Als de diensten versterkt worden, kan dat alleen maar nog meer versterkt worden. Dat er een samenwerkingsovereenkomst is met het Havenbedrijf, is ook een belangrijk element. Ik begrijp vooral dat het gaat over gegevensuitwisseling.

Was het dan in het verleden zo dat u bepaalde gegevens niet kon bekomen en dat dit u dan ook belemmerd heeft om de handhaving op een goede manier te kunnen doen, of hoe moet ik dat zien? Wat verwacht u precies, vanuit die samenwerkingsovereenkomst, als meerwaarde voor de handhaving? Dat is een bijkomende vraag.

Ten slotte stelt u heel duidelijk dat de doelstelling is om ons plastic binnen Europa te gaan verwerken, in plaats van het te gaan exporteren buiten Europa, en dat kunnen wij alleen maar toejuichen. Dat is zeker ook de visie die we vanuit CD&V altijd mee naar voor brengen. Maar als we zien wat de doelstelling nog is voor het bedrijfsplastic – 59 procent nog – dan is dat wel nog een gigantische uitdaging. U rekent daar ook zeker op ondersteuning binnen Europa. Ik hoop dat we daar effectief positieve voorstellen zullen kunnen zien.

Omgekeerd stel ik me wel de vraag of we effectief alleen op Europa moeten wachten, of kunnen we extra stappen zetten? Ik weet dat plastic ook in die 30 miljoen euro zit die voorzien wordt om te investeren in innovatieve verwerkingsinitiatieven – u hebt het net ook aangegeven in het kader van de relancemiddelen. Dat is positief. U haalt ook aan dat u mogelijk verwerkingscapaciteit in Vlaanderen wilt voorzien. Maar zijn er belemmeringen om daar verder op in te zetten? Hebt u Europa daar effectief voor nodig, of wat zou Europa daar als surplus kunnen betekenen? Tot hier mijn bijkomende vragen.

De voorzitter: De heer Tobback heeft het woord.

Bruno Tobback (sp.a): Om te beginnen, minister, was de opmerking over uw verjaardag als een compliment bedoeld. Ik ben blij dat u het ook zo begrepen hebt. Over de andere punten heb ik misschien toch iets minder complimenten.

Om eerlijk te zijn, ik apprecieer natuurlijk dat u zegt dat u de capaciteit gaat uitbreiden, dat u meer mensen gaat inzetten, en inspanningen doet om te digitaliseren. Maar ik vind dat u daar vrij weinig concreet in wordt. Ik heb niet gehoord welke ruimte er zal zijn voor bijkomende mensen, ik heb niet gehoord dat er heel harde en bindende ambities zijn om die trafiek ook echt helemaal af te sluiten. Het is bijvoorbeeld leuk om te weten dat er een goede samenwerking is, dat de mensen van de Omgevingsinspectie en de douane het gevoel hebben dat ze gezellig met mekaar samenwerken. Maar ondertussen zijn we in de vierde doorvoerhaven wel een hub van illegale trafieken. Die gezellige samenwerking is blijkbaar toch niet geweldig efficiënt in het halen van resultaten.

We zijn ook niet op één dag de vierde doorvoerhaven in de wereld geworden. Dat is een lang proces geweest, en er zijn nog altijd maar vier en een halve voltijdse eenheden om al die controles uit te voeren. Voor alle duidelijkheid, dat zijn geen mensen die alleen maar met afvaltrafieken bezig zijn, of wel? Dat wil ik wel goed weten. Ik heb ook al gewezen op de problematiek van Antwerpen als een centrum

voor illegale houthandel, als een centrum voor bushmeat dat binnen en buiten komt, dus als die viereenhalf mensen de volledige Omgevingsinspectie zijn van alle trafieken in de havens van Antwerpen en Zeebrugge samengeteld, dan is dat een echte aanfluiting, vooral als ik hoor dat men in Rotterdam praat over twintig tot dertig mensen. Ik wou dus graag weten of dat enkel over afval gaat. Of is dat het globale contingent van mensen die beschikbaar zijn?

Ten slotte ging heel veel van uw antwoord over onze ambitie om de hub van circulaire economie en afval en dergelijke te worden. U zult mij moeten verontschuldigen als ik daar eerder ongerust dan gerust van word. Tot nu toe blijkt dat we in Vlaanderen altijd geweldig goed zijn in het spelen van de rol van het Las Vegas van allerlei illegale trafieken, en van iedereen die ergens met allerlei gesjoemel wil terechtkunnen. Iedereen die niet naar Rotterdam kan, die komt dan maar via Antwerpen, want wij promoten ons als een hub. Ik hoop – en ik zou dat graag van u horen – dat als we een hub willen worden, dat we dan een hub zullen zijn die alleen maar openstaat voor wie het correct wil doen, voor wie op een hoog niveau van kwaliteit en van milieubescherming hier terecht komt. En dat we niet, zoals we in Vlaanderen maar al te vaak doen, bereid zijn om in ruil voor een paar centen onze ogen voor alles dicht te knijpen, als het maar passeert bij ons. Zo worden we keer op keer te kijk gezet ten opzichte van de buurlanden als de plaats waar eigenlijk alles kan, waar we overal toe bereid zijn, en waar we de hoofdstad van de Europese sjoemelaars worden, op allerlei vlakken. Een dergelijke hub is wat mijn fractie betreft enkel aanvaardbaar als die hub een voorbeeld is van correct werken en niet wanneer het van Vlaanderen de vuilnisbak van Europa maakt, zoals dat nu blijkbaar op een aantal vlakken het geval is. Ik vind dat dit niet de rol is die we moeten ambiëren voor onze regio.

De voorzitter: Mevrouw De Vroe heeft het woord.

Gweny De Vroe (Open Vld): Ik zal proberen om niet in herhaling te vallen, want de twee vorige sprekers hebben natuurlijk al veel bijkomende vragen gesteld.

De inleiding van mijn vraag was heel duidelijk. België exporteerde in 2019 bijna een half miljoen ton plasticafval. België is een van de vier grootste exporteurs van de wereld, na Duitsland, Japan en de Verenigde Staten. De hoeveelheid die wij exporteren, is immens.

Het onderzoek was inderdaad heel duidelijk: lakse controles, onderbemanning, onvoldoende technologie, de focus op drugshandel waardoor er minder controles zouden zijn op de containers van kunststofafval. Minister, ik denk dat er effectief heel veel werk aan de winkel is. U hebt daar in uw antwoord heel duidelijk op gewezen. Het is een moeilijk dossier maar er is effectief nood aan die extra controles, aan extra technologie, aan meer digitalisering. We zijn daar een tandje aan het bijsteken, maar er zal nog een extra tandje moet worden bijgestoken. Het onderzoek heeft verduidelijkt waar moet worden bijgestuurd. Ik zal het dossier, zoals vele andere dossiers, verder opvolgen in de hoop dat de situatie verbetert. Dat is ten voordele van het milieu en van de gezondheid van ons allemaal.

De voorzitter: De heer Annouri heeft het woord.

Imade Annouri (Groen): Ik denk dat de collega's u al heel wat hebben gevraagd en u hebt daar ook eerlijk op geantwoord, minister. Zo begrijp ik na uw antwoord dat de situatie nog erger is dan toen ik het artikel heb gelezen. We dachten dat er 5 controleurs waren in de haven van Antwerpen. Het bleken er 4,55 te zijn voor de haven van Zeebrugge en van Antwerpen. Collega Tobback vroeg terecht of dat dan het enige is waar ze mee bezig zijn, en daar ben ik ook wel heel benieuwd naar.

Ik zou graag concreet weten welke stappen zullen worden gezet wanneer het gaat over het opvoeren van de controles. Ik heb net het voorbeeld van Rotterdam

gegeven dat we ook in de kranten hebben kunnen lezen. Daar heeft men twintig controleurs en zal er worden opgeschaald naar dertig controleurs. De haven van Antwerpen heeft een andere vorm dan die van Rotterdam, die voor een deel gesloten is en die dus beter kan worden gecontroleerd. De haven van Antwerpen is groter en poreuzer. Mogen wij daar op zijn minst ook tien, vijftien, twintig extra mensen verwachten? Wanneer zullen we weten over hoeveel mensen het gaat en wanneer kunnen die aan de slag gaan? Ik ben daar echt benieuwd naar, omdat ik denk dat we het er kamerbreed over eens zijn dat dit geen goede situatie is.

U hebt het ook gehad over de digitalisering. Ik wil verwijzen naar een opmerking die we ook wel al hebben gehoord. In de strijd tegen de drugshandel wordt vanuit de douane gewerkt met zegels of seals om bepaalde containers te kunnen controleren. Maar vaak blijkt het te gaan over zaken die onvoldoende werken, snel kapotgaan, van ondermaatse kwaliteit zijn. We kunnen dus digitaliseren, stappen vooruitzetten en gebruik maken van technologie, maar dan moet dat natuurlijk ook efficiënt zijn.

De haven van Antwerpen vindt het belangrijk een flexibele haven te zijn, een haven waar men flexibel snel overslag kan doen. Dat is een concurrentieel voordeel vergeleken met andere havens. Rekening houden met het feit dat de haven van Antwerpen poreuzer is en een andere vorm heeft dan die andere havens, mag flexibiliteit echter geen synoniem zijn van een lekke zeef, van een soort van 'mark' voor mensen met criminele intenties die al op voorhand weten dat de pakkans daar veel kleiner is.

De vraag is dus vooral wanneer we zullen weten hoeveel extra controle er komt en op welke manier die vorm zal krijgen. Ik denk dat dat momenteel de cruciale vraag is.

De voorzitter: Mevrouw Perdaens heeft het woord.

Freya Perdaens (N-VA): De collega's hebben al een heel uitgebreide toelichting gegeven. Minister, ik dank u voor uw antwoorden.

Het kan niet zijn dat we aan de wereldtop staan van dit soort van illegale transacties en dergelijke meer. Ik hoorde in uw antwoord al een aantal positieve noten en dat stemt me hoopvol voor de toekomst.

Het inzetten op digitalisering zal enorm belangrijk zijn. Ik merk ook op dat de afdeling Handhaving in 2020 een pak meer controles heeft gedaan dan gepland. Ze hebben 730 controles kunnen doen, terwijl er maar 500 gepland waren. Dat is ook een positief element. Maar ik denk dat er inderdaad verder moet worden gewerkt om deze tanker bij te sturen. Het lijkt me heel belangrijk dat er op Europees vlak actie wordt ondernomen. Wij zijn hier immers wel een spil, maar het is niet louter afval van bij ons dat hier wordt geëxporteerd. We moeten verder inzetten op het streven vanuit Vlaanderen naar een volledige exportban van plastics buiten de EU. Dat is heel belangrijk. Onze eigen plasticverpakkingen uit het huishoudelijk circuit wordt momenteel volledig in de Europese Unie verwerkt. Wat het bedrijfsmatig verpakkingsafval betreft – maar daarmee trap ik hier een open deur in, collega's – is er nog heel wat werk aan de winkel. We moeten daar blijvend oog voor hebben en dit breder open trekken. Dat moet een streven zijn binnen de hele Europese Unie.

Ik hoor ook dat de huidige erkenning van Valipac eindigt eind 2021. Ook daar is er dus een kans om verregaande bijkomende verplichtingen inzake traceerbaarheid op te leggen. Ik denk dat die traceerbaarheid heel belangrijk is, hand in hand met die digitalisering. We moeten weten waar dat afval vandaan komt, waar het naartoe gaat en wat ermee gebeurt. Zo niet, staan we compleet machteloos. Ik kijk dus ook uit naar het resultaat van die besprekingen.

Minister, u gaf ook nog aan dat de OVAM zeer recent een samenwerkings-overeenkomst sloot met het Havenbedrijf omtrent afspraken over transporten en eindbestemming van plasticafval. Gaat het dan enkel over dataverzameling of gaat het ook effectief over ingrepen die kunnen worden gedaan, extra controles en dergelijke meer en zijn daar concrete doelen vooropgesteld? Ik heb er wel alle begrip voor dat de eerste gesprekken lopen en dat het kader nog maar net is opgesteld, maar ik zou graag weten of hierbij een bepaalde richting wordt uitgegaan. Ik dank u alvast voor uw antwoorden.

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Dit is inderdaad een vraag over Valipac. Vorig jaar stel ik een soortgelijke vraag. Minister, u stelde toen dat de recyclagecijfers van Valipac worden gecontroleerd door zowel Valipac zelf als de Interregionale Verpak-kingscommissie. U zei toen dat onafhankelijke expertisebureaus audits uitvoeren bij operatoren en bestemmingen van afvalstoffen, en dat Valipac zelf ter plaatse controles uitvoert bij buitenlandse verwerkers.

De IVC volgt die problematiek ook op. Collega Perdaens sprak daarnet over de erkenning van Valipac en de heronderhandeling daarover. Minister, vorig jaar gaf u aan dat Valipac tegen eind 2020 60 procent van zijn plasticafval via gecertifi-ceerde traders wil verhandelen. Ze hebben onlangs het bericht verspreid dat dit inderdaad het geval is maar dat controles ter plaatse heel moeilijk waren als gevolg van corona. Zij hebben ook de ambitie om dat tegen 2021 te laten evolueren naar 100 procent.

Minister, hebt u zicht op de precieze stand van zaken, op de impact van corona op die hele controleketen? Zal Valipac de doelstelling halen om 100 procent van het plasticafval via gecertificeerde traders te laten verhandelen en dat ook ter plaatse te laten controleren?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Collega Schauvliege, het klopt dat u daar in het verleden zeer terecht vragen over hebt gesteld. We zullen in die nieuwe erkenning van Valipac voorstellen om inzake traceerbaarheid veel verder te gaan dan in de huidige erkenning. De besprekingen lopen, ook met de andere gewesten. Die tanker binnen Valipac moet dus keren. We zijn daar nu mee bezig en voor zover we nu weten, zal die 100 procent moeten worden gehaald. Dit moet nog worden bevestigd door de audits.

Verschillende collega's verwezen ook naar de samenwerkingsovereenkomst met de haven. Het gaat over het uitwisselen van gegevens en het samenbrengen van data. Momenteel zijn die allemaal verspreid. Als wij die van het Havenbedrijf kunnen krijgen, dan kunnen wij de risicoanalyse gericht opstellen en gericht handhaven zodat de pakkans veel hoger ligt. Dat is de reden waarom we de samenwerkings-overeenkomst hebben gesloten met de haven.

De handhavers houden zich vooral bezig met het ketentoezicht op afval. Ze hebben 730 containers gecontroleerd die specifiek met afval te maken hadden. Alles wat met de export van afval te maken heeft, zit natuurlijk wel bij andere collega's. Het is dus niet zo dat die 4,5 voltijdsequivalenten, wat voor alle duidelijkheid nog te weinig is, alles doen. Zij doen alleen het ketentoezicht op afval. Zij controleren die containers maar de export van afval valt onder de douane. Ik weet niet hoeveel mensen daarmee bezig zijn; wellicht heel veel, ik zal dat eens moeten opvragen. Ook de scheepvaart en de politie worden daarvoor ingezet. In die zin geeft dat misschien een vertekend beeld. Ik zou ook eens moeten kijken hoe Nederland dat doet. Maar dat neemt natuurlijk niet weg dat het te weinig is.

Collega Annouri, we mikken na de zomer voor het opstellen van ons omgevingshandhavingsplan. Daarbij willen we inzetten op afval. Alle materiaalstromen zijn belangrijk. Ik denk dat we veel korter op de bal moeten spelen bij alles wat te maken heeft met afval in Vlaanderen. Dat heb ik ook onmiddellijk aangegeven. Dat wordt in juli afgeklopt en naargelang de prioriteiten zal worden bekeken hoeveel handhavers we daarop zullen zetten.

Binnen mijn bevoegdheden hebben we verschillende handhavers, bij de OVAM, bij het Departement Omgeving, bij Natuur en Bos, bij de Vlaamse Milieumaatschappij (VMM). Het is de bedoeling om de tussenschotten tussen de verschillende diensten weg te nemen. Afval heeft immers ook te maken met milieu enzovoort. Die oefening loopt ook nog, maar het is de bedoeling om dat tegen deze zomer uit te klaren en te bepalen hoeveel personen we daarop zullen zetten.

Collega Tobback, ik wil heel duidelijk stellen dat wij ons promoten als recyclagehub. Vlaanderen is koploper in Europa als het daarover gaat. Ik vind dat we daarop moeten blijven inzetten. Dat zal een hub zijn waar materialen terecht komen waarvan opnieuw nuttige producten kunnen worden gemaakt.

Het is helemaal niet de bedoeling om de vuilbak van Europa te worden, integendeel. Het zou niet netjes zijn om zo te spreken over mensen die al jaar en dag met recyclage en circulariteit bezig zijn. Men moet een goed onderscheid maken. U weet dat wij heffingen hebben op het storten en verbranden van afval. Wij volgen die heffingen ook op om recyclage interessanter te maken dan eindverwerking. Dat is ook de visie en de richting die we moeten uitgaan. U weet ook dat we tijdens corona een stortplaats hebben ontdekt waar illegaal medisch afval werd gedumpt. Daar hebben we kort op de bal gespeeld. Waar we op de hoogte zijn, treden we op. Het commando voor de dienst Handhaving is om zeer kordaat op te treden. Men kan telkens een aanmaning of een verwittiging sturen, maar in dat opzicht heeft de dienst Handhaving nog wat werk voor de boeg om veel kordater en to the point te reageren, bijvoorbeeld wanneer illegaal afval wordt gedumpt. We hebben dat gedaan naar aanleiding van dat ene geval en we proberen dat continu te doen. Wij mogen niet de vuilbak van Europa zijn. Dat is niet de bedoeling.

75 procent van de gecontroleerde containers bevatte afval uit andere landen. Dat is natuurlijk weer heel ingewikkeld. Dat is dan geen Vlaams afval. De haven van Antwerpen is een groot doorvoerpunt. Dan moeten we ook andere collega's inschakelen. Extra mensen moeten dat uitklaren zodra het omgevingshandhavingsplan duidelijk is. We moeten prioriteiten stellen en zoals ik heb gezegd, zal afval sowieso een prioriteit zijn in het plan. Ik denk dat het daar hoog tijd voor is.

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Tinne Rombouts (CD&V): Minister, dank u wel voor uw bijkomende antwoorden. Ik denk dat de hoeveelheid aan vragen duidelijk maakt dat het parlement verontwaardigd is over de verhalen die naar boven komen wat betreft de trafiek van illegaal afval en het niet juist bestemmen van plasticafval en de uitdagingen die er op dat vlak zijn. Zoals ik aangaf, is het niet de eerste keer dat dat naar voren wordt geschoven. Het maakt misschien duidelijk dat het een complex verhaal is. Dat kunnen we erkennen, maar dat ontslaat ons er niet van om alles op alles te zetten om dat effectief in de kiem te smoren. Vooral de omvang van het probleem maakt mij bezorgd, alsook het feit dat er nog niet onmiddellijk kan worden gegarandeerd of het geëxporteerde plasticafval effectief op de juiste plaats van bestemming komt.

In die zin geven we alle steun aan de acties die worden genomen, waarbij het op korte termijn misschien nog een oncomfortabel gevoel geeft. U geeft duidelijk aan dat u een prioriteit wil maken van extra handhavers en dat u extra instrumenten uitwerkt om korter op de bal te spelen en om beter en scherper risicoanalyses te

maken, met duidelijk de focus om op middellange termijn naar een recyclagehub te gaan. Ik ben daar iets positiever over dan collega Tobback. Ik heb misschien ook iets meer geloof in ons als Vlamingen om dat op een goede manier te organiseren. We hebben de kennis en de krachten om dat te doen. Zeker als we zien welke export we vandaag zelf nog realiseren, hebben we zelfs de plicht om dat binnen Vlaanderen verder vorm te geven en voor Europa een interessante rol te kunnen spelen. Ik zal dit verder opvolgen.

Minister, ik heb niet begrepen of er nog hinderpalen zijn vanuit Europa om in volle kracht vooruit te kunnen gaan, maar dat zal ik in een verdere vraagstelling nog opvolgen.

Op korte termijn wil ik u alleen aanmoedigen om zo spoedig mogelijk met extra acties meer garanties in te bouwen wat betreft het sluiten van illegale circuits en om de locaties van de bestemmingen goed op te kunnen volgen. Op middellange termijn geef ik u alle steun om samen met uw collega's in de Vlaamse Regering, onder meer minister Crevits, de recyclagehub op een goede manier verder uit te bouwen.

De voorzitter: De heer Tobback heeft het woord.

Bruno Tobback (sp·a): Minister, dank u voor de verdere toelichtingen. Ik ben overtuigd van het feit dat u geëngageerd bent om dat correct te doen, net zoals ik ook overtuigd ben van het feit dat er in de circulaire economie en het circulair omgaan met en hergebruiken van grondstoffen bijzonder veel potentieel zit in de toekomst. Dat is een zeer mooie uitdaging die de komende jaren ook economisch zeer interessant zal zijn. Als je dat echt wilt doen in Vlaanderen, dan zijn daar beperkingen aan, gezien de ruimte die we maar hebben. Dan moeten de systemen conform de ambities zijn en opgewassen zijn tegen de uitdagingen die er zijn. Als dat zo is, dan ben je een plaats waar er spitstechnologie, nieuwe manieren van omgaan met grondstoffen en nieuwe economische sectoren zullen ontstaan. Als dat niet zo is – en op dit moment is dat niet zo – dan zal je inderdaad de afvalbak worden voor al degenen die hier terecht kunnen met hun overschot want ze weten dat het hier gemakkelijk is. Dan zal de spitstechnologie en de hele economische toekomst elders liggen. Dat is een keuze die men moet maken in Vlaanderen. Om die correct te maken, zal men ten aanzien van wat er vandaag beschikbaar is aan mogelijkheden en aan wettelijk en controlerend kader, niet een tandje moeten bijsteken, zoals collega De Vroe zegt, maar zal het roer moeten worden omgegooid.

Nogmaals, in het geval het gaat om spitstechnologie en nieuwe economische sectoren, zult u in mijn partij een partner vinden, maar dan zal het ook echt hard, duidelijk conform en voluit correct moeten zijn. Als het is om een oogje toe te knippen op de typische Vlaamse manier en aan alles wel een mouw te passen en dan wel te bekijken waar we eindigen, dan zullen we het stort van al de rest worden en de vluchthaven voor alle foefelaars en zult u daar in ons een groot tegenstander van vinden. Ik denk dat u Vlaanderen dan ook tekort doet, want de eerste mogelijkheid geeft veel meer kansen voor de toekomst dan het eeuwige gevoel waar we nog altijd zo sterk in blijken te zijn. U weet dus waar ik op hoop.

De voorzitter: Mevrouw De Vroe heeft het woord.

Gweny De Vroe (Open Vld): Collega Tobback, u minimaliseert mijn woorden. Ik heb deze vraag gesteld, omdat ik ook heel bezorgd ben.

Bruno Tobback (sp·a): Mijn excuses dan.

Gweny De Vroe (Open Vld): Oké. We zijn met vier vraagstellers heel bezorgd. Dat nog vele collega's zijn tussengekomen, is het bewijs dat velen die bezorgdheid delen. Er is een heel groot probleem. De minister heeft dat in haar antwoord ook

erkend en heeft aangegeven dat ze beseft dat er heel wat werk aan de winkel is. Het sluitstuk is handhaving in de hele brede zin, gaande van extra controles tot nieuwe technologie, digitalisering enzovoort. Ik denk dat daar echt wel heel wat werk aan de winkel is en dat we dit dossier van heel nabij moeten opvolgen. We hebben dit trouwens in het verleden in deze commissie al gedaan. Het is niet een dossier dat nu naar aanleiding van dit onderzoek komt bovendrijven, het is iets waar we het in het verleden al over hebben gehad. Er is heel veel werk aan de winkel. We moeten dit goed opvolgen. In het antwoord dat de minister gegeven heeft, erkent zij dat. We zullen dit binnen enkele maanden opnieuw in deze commissie moeten bespreken, in de hoop dat er dan verbetering is.

De voorzitter: De heer Annouri heeft het woord.

Imade Annouri (Groen): Voorzitter, ik vind het goed dat we het er kamerbreed over eens zijn dat dit snel moet worden aangepakt. Dat stemt mij gelukkig. De haven van Antwerpen heeft ongelooflijk veel potentieel, zeker nu met de fusie met de haven van Zeebrugge. Qua verduurzaming, economie en 'community building' zijn er heel wat opties. Maar het blijft een ongelooflijke smet op het blazoen van de haven van Antwerpen en een groot probleem dat er misbruik wordt gemaakt van de gaten in het systeem waardoor ze een aantrekkingspool vormt voor mensen met minder zuivere intenties. Dat moeten we echt tegengaan.

Minister, ik denk niet dat u het alleen zult kunnen doen. U moet daar ook het federale niveau en de haven van Antwerpen bij betrekken, maar ook u kunt aan mensen die geen zuivere intenties hebben een sterk signaal geven dat we die criminele activiteiten niet zomaar laten passeren. Ten eerste omdat we willen dat de haven haar volle potentieel kan benutten. Ten tweede omdat dit iets is waar wij echt niet voor staan. U hebt die hubs aangehaald en over recyclage gesproken. In tegenstelling daarmee is dit een achterpoort die we keihard moeten dichtsmijten. Ik reken onder andere op u om mee de portier te zijn.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Mieke Schauvliege aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over het internationale expertenrapport over de toestand van de Vlaamse bodem

– 1860 (2020-2021)

VRAAG OM UITLEG van Steven Coenegrachts aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de toestand van de Vlaamse bodemvorming

– 1988 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Gwenny De Vroe

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Mijn vraag gaat over het internationale expertenrapport over de Vlaamse bodem. In het denkrapport 'Soil as natural capital' in opdracht van de Koninklijke Vlaamse Academie van België voor Wetenschappen en Kunsten (KVAB) kijken internationale experts naar de toestand van onze Vlaamse bodem. Het verdict was helder en erg kritisch voor de evolutie van de Vlaamse bodem. Jaar na jaar verliezen we natuurlijk kapitaal door de verwaarlozing van onze bodems. De oorzaken zijn verharding, een te intensieve landbouw die de bodem uitput, vervuiling en klimaatverandering.

De auteurs stellen verder volgende problemen vast: de bodemrijkdom en koolstofopslag worden op dit moment niet gewaardeerd, waardoor bodemdegradatie en

koolstofverlies niet worden tegengegaan. De verharding gaat nog steeds tegen een hoog tempo onverminderd verder, tegen 6 hectare per dag. Hierbij worden gevoelige, vaak rijke bodems ingepalmd die op die manier hun ecosysteemdiensten en dus ook ecologische waarde verliezen. Door het gebrek aan bescherming van het natuurlijk kapitaal van de bodem komt het halen van de verschillende internationale doelstellingen in het gedrang. Dat geldt bijvoorbeeld voor de 'no debit rule' in het kader van de LULUCF-verordening voor de sector van landgebruik, verandering in landgebruik en bosbouw (Land Use, Land Use Change and Forestry), de Kaderrichtlijn Water (Water Framework Directive - WFD) en het Biodiversiteitsverdrag (Convention on Biological Diversity - CBD). Daarnaast is er ook een gebrek aan duidelijkheid over welke departementen binnen de administratie eindverantwoordelijkheid dragen omtrent het bodembeleid.

Op dit moment zit het bodembeleid hopeloos verspreid bij verschillende departementen. We dreigen daardoor volledig achter te lopen in ons bodembeleid en zelfs onze Europese rapportageverplichting en Europese doelstellingen niet na te komen. Er lijkt nood te zijn aan een programmatorische aanpak van de bodemrijkdom en op zijn minst een duidelijk uitgestippeld beleid. Op welke manier zult u werk maken van een duidelijk bodembeleid, waarbij ook de taakverdeling binnen de administratie eenduidig en gecentraliseerd is?

Welke initiatieven zult u nemen om de ecosysteemdiensten van bodems in kaart te brengen? Hoe dragen deze initiatieven bij aan een beleid om bodems op te waarderen?

De voorzitter: De heer Coenegrachts heeft het woord.

Steven Coenegrachts (Open Vld): Ik sluit mij aan bij de inleiding van mevrouw Schauvliege. Ik verwijs naar hetzelfde rapport, 'Soil as natural capital', waaruit men toch wel een paar conclusies kan trekken. Het komt erop neer dat we in Vlaanderen blind varen. We hebben niet echt een systeem om de evolutie van de bodemkwaliteit te monitoren en er zou een gebrek aan coördinatie zijn tussen de acht afdelingen en departementen die zich hiermee bezighouden.

Er worden ook aanbevelingen gedaan voor de landbouw. Men zou meer moeten inzetten op het belonen van ecosysteemdiensten, subsidies uitwerken voor gewassen die dieper wortelen of meer organische stof opslaan in de bodem.

Er werd ook een reactie gevraagd aan de minister van Landbouw. Op de site van het Vlaams Infocentrum Land- en Tuinbouw (VILT) sprak zij zich uit om verder in te zetten op onderzoek, innovatie en digitalisering. Ze verwees ook naar u en uw goede samenwerking rond het bodemkoolstofmonitoringsmechanisme.

Wat is uw reactie op dit rapport?

Wat is de stand van zaken rond het bodemkoolstofmonitoringsmechanisme?

Hoe verloopt momenteel de coördinatie bij de departementen? Welk departement heeft de lead en neemt hiervoor de trekkersrol op zich? Of is dat iets wat u in de toekomst overweegt?

Hoe evalueert u de aanbeveling om landbouwers te belonen voor ecosysteemdiensten? In welke mate wordt dit reeds gedaan en plant u om hier extra op in te zetten?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Ik verwelkom dit rapport en ik onderschrijf het belang van gezonde bodems en de nood aan een duurzaam beheer van onze Vlaamse bodems.

Ik ben ervan overtuigd dat goed functionerende bodems cruciaal zijn om de grote maatschappelijke uitdagingen aan te pakken, om het verlies van biodiversiteit tegen te gaan en om ons te wapenen tegen klimaatverandering met de bijbehorende droogtes, wateroverlast en hittegolven.

In het regeerakkoord staat een passage over bodemkwaliteit. Ik maak dan ook werk van verschillende onderdelen van het bodembeleid. Een prioriteit in het bodembeleid is dat de Vlaamse bodems de volgende tien jaar netto geen koolstof mogen verliezen.

Een andere grote bedreiging voor bodems in Vlaanderen is bodemafdekking. Verder worden de verschillende instrumenten van het erosiebeleid dit jaar geëvalueerd. Op basis van deze evaluatie zal ik erop toezien dat het erosiebeleid efficiënter en effectiever wordt.

Ten slotte hebben we in Vlaanderen een lange traditie in het saneren van verontreinigde bodems en het voorkomen van nieuwe verontreiniging. Op het vlak van beleid inzake bodemverontreiniging en bodemerosie horen we trouwens bij de betere leerlingen van Europa.

Zoals het rapport aanhaalt, zijn er zeer veel en zeer diverse beleidsthema's relevant voor een goed bodembeleid, bijvoorbeeld het ruimtelijke-orderingbeleid, natuurbeleid, landbouwbeleid en vergunningenbeleid, en ook het gebruik van gevaarlijke stoffen. Om bodems op een integrale manier te benaderen en om maatwerk te kunnen bieden, is het dus logisch dat verschillende entiteiten van de Vlaamse overheid betrokken zijn bij het bodembeleid. Deze entiteiten werken als een netwerkorganisatie samen aan bodembescherming.

Uiteraard zal ik de aanbevelingen en inzichten van de experts omtrent het versterken en verder structureel vorm geven van de coördinatie van het bodembeleid meenemen bij toekomstige ontwikkelingen.

De ecosysteemdiensten, ook die van bodems, werden reeds uitgebreid in kaart gebracht in het Natuurrapport 2014. In het Natuurrapport 2016 werd dan onderzocht hoe de ecosysteemdienstenbenadering op verschillende beleidsniveaus gebruikt kan worden om tot een duurzamer landgebruik te komen.

Uiteraard blijven we de bodemkwaliteit en bodem-ecosysteemdiensten verder opvolgen. In 2020 werd een nieuwe bodemerosierisico-indicator gelanceerd. Informatie over water en grondwater, kwaliteit en kwantiteit, wordt continu verzameld en kan ook gerelateerd worden aan het verstoren van bodem-ecosysteemdiensten. En dit jaar start ik nog het bodemkoolstofmonitoringsnetwerk op.

Uiteraard baseren wij ons voor deze beleidskeuzes op wetenschappelijke gegevens. De informatie uit beleidsrelevant wetenschappelijk onderzoek over bodemkwaliteit en over de ecosysteemdiensten van bodems vormt dus ook de onderbouwing voor mijn beleidsinitiatieven. De voorbereidende fase wordt momenteel getrokken in een samenwerking tussen het departement Omgeving, het Instituut voor Landbouw-, Visserij- en Voedingsonderzoek (ILVO) en het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO). Want dat is natuurlijk ook verspreid over verschillende entiteiten.

Wat betreft de vraag naar het belonen van landbouwers voor ecosysteemdiensten, worden momenteel in overleg met de beleidsdomeinen Omgeving en Landbouw en Visserij pistes verkend om landbouwers in het kader van het gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB) voor de periode vanaf 2023 te vergoeden voor ecosysteemdiensten, zoals het opslaan van koolstof in de bodem, het tegengaan van erosie en het behoud van een goede bodemvruchtbaarheid. Daar denk ik dat we de Europese ontwikkelingen ook nauwgezet moeten volgen. In het lopende GLB zijn er reeds

beheerovereenkomsten beschikbaar met een positieve invloed op de bodem-ecosysteemdiensten.

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Minister, bedankt voor uw antwoord. Een van de aspecten rond bodem waar nu toch een aantal dingen in ontwikkeling zijn, en waarrond ik toch wat beleid mis, is grondverzet. Op dit moment is de Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij (OVAM) heel goed in het saneren. Dat is op zich geen probleem, maar er worden heel wat bodems verzet, en de regelgeving daarvan is mij onduidelijk. Ik vraag mij af hoe alles rond grondverzet en grondoverschotten in deze conclusies worden verrat, en of u daar beleid rond zult ontwikkelen. Want grondoverschot, dat is een handel.

De voorzitter: De heer Coenegrachts heeft het woord.

Steven Coenegrachts (Open Vld): Bedankt minister, het is heel positief dat u de landbouw ook als partner ziet in het bewerkstelligen van die ecosysteemdiensten. Ze zijn ten slotte ook het eerste slachtoffer van een slechte bodemkwaliteit. Het is daar dat de gewassen groeien, dus ik denk dat een goed partnerschap inderdaad voordelig kan zijn voor ons, voor iedereen die hier in dit ecosysteem leeft, en voor de landbouw die daar bedrijvig in is.

Ik begrijp natuurlijk dat dit een transversale bevoegdheid is die vele aspecten heeft. Het zou logisch zijn dat er iemand is die in de lead zit, die de trekker is, die zich daarom bekommert, en die de rest daarin ook opvolgt. Maar u hebt aangegeven dat u daarnaar wilt kijken. Ik ben zeer tevreden met uw antwoord, en ik volg dit dossier ook in de toekomst verder op.

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Tinne Rombouts (CD&V): Ik wil kort aansluiten bij deze vraagstelling, en ik wil de minister danken voor haar antwoord. We hebben hier ook een discussie over gevoerd in de commissie Landbouw. In die zin zijn de antwoorden ook zeer gelijklopend, en het kan mij enkel positief stemmen dat er ook op dat vlak een positieve samenwerking is tussen twee beleidsdomeinen.

Maar het hele CO₂-verhaal gaat natuurlijk veel ruimer dan enkel Landbouw. Er liggen op andere fronten heel wat uitdagingen. Mijn collega verwijst naar grondverzet, maar er zijn nog heel wat uitdagingen op dat vlak. Ik kijk dus zeker ook uit naar de verdere acties die u plant.

Ik wil ook nog even stilstaan bij het initiatief rond 'carbon farming' en een mogelijke positieve samenwerking met Landbouw. Minister, ik hoor dat u zeker ook daar wilt kijken op welke manier u voor deze ecosysteemdienst naar een meerwaardemodel kunt gaan, onder andere ook voor onze landbouwers. Ik denk dat dit zelfs een voorbeeld zou kunnen zijn om vanuit Omgeving en Leefmilieu effectief de hand uit te steken, om aan te geven dat u vanuit dit beleidsdomein effectief wilt samenwerken met onder meer de landbouwers, om rond 'carbon farming' een verdienmodel uit te bouwen. Ik weet niet in welke mate u dat mee kunt ondersteunen om daar te kijken op welke manier er een extra verdienmodel rond een ecosysteemdienst kan worden uitgebouwd.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Collega Rombouts, dat is een zeer terechte opmerking. We gaan dat meenemen in ons beleidsdomein Omgeving. Ik denk dat we van daaruit inderdaad wel de nodige initiatieven kunnen nemen richting Landbouw. Ik neem dus uw suggestie mee om dat te bekijken.

Collega Schauvliege, voor grondverzet is er sinds 1 april 2019 een algemene meldingsplicht. De grondverzetsregeling is toen ook herzien, en er is kwaliteitsopvolging. Ik weet niet of we daar bijkomend nog iets over moeten opzoeken of wat de concrete informatie was die u opvroeg?

Mieke Schauvliege (Groen): Ik heb daar een schriftelijke vraag over gesteld, en daaruit bleek dat er verschillende organen bezig zijn met een opvolging, maar dat we in Vlaanderen eigenlijk geen totaal zicht hebben op het grondverzet dat zich manifesteert. En op sommige plaatsen is dat wel een probleem. Daarom lijkt het mij wel interessant om dat overzicht te hebben, ook om reliëfwijzigingen en dergelijke meer op te volgen. Dat hebben we op dit moment niet in beeld. Het is een afvalproduct dat soms op plekken wordt gedumpt waar het helemaal niet thuishoort.

Minister Zuhal Demir: Oké, we gaan aan de slag.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Bruno Tobback aan Zuhal Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over het onderzoek naar grootschalige mestfraude in Vlaanderen – 1929 (2020-2021)

VRAAG OM UITLEG van Tinne Rombouts aan Zuhal Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over vastgestelde mestfraude – 1968 (2020-2021)

VRAAG OM UITLEG van Steven Coenegrachts aan Zuhal Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de internationale mestzwendel – 1989 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Gwenny De Vroe

De voorzitter: De heer Tobback heeft het woord.

Bruno Tobback (sp.a): Deze vraag is ingediend naar aanleiding van het nieuws dat de gerechtelijke politie twee weken geleden is binnengevallen op een 24-tal plaatsen in Vlaanderen, en op verschillende plaatsen in Nederland, in het kader van een zeer grootschalig onderzoek naar mestfraude. Het sluit een beetje aan bij waar we het daarnet over hadden inzake plasticafval. Ook hier is er in het kader van het verwerken van overschotten en afval, in dit geval mest, blijkbaar sprake van een zeer uitgebreid circuit. Daarin zijn, als ik het goed heb gelezen, onderzoeken opgestart naar het opzetten van criminele organisaties, valsheid in geschrifte, oplichting, inbreuken op milieuregels enzovoort, door zowel de Federale Gerechtelijke Politie als door de eigen controlediensten van de Mestbank en de Omgevingsinspectie.

Dit hele incident roept toch een aantal vragen op, omdat het gaat over een aantal specifieke bedrijven. Er is blijkbaar een groep met een hoofdzetel in Merksplas, waar al verschillende milieumisdrijven waren vastgesteld in het verleden. Er was daar ook al een doorlichting van de Mestbank geweest. Langs de andere kant zou er ook een mestverwerkend bedrijf in de Waaslandhaven betrokken zijn, waar men ook al verschillende onregelmatigheden had vastgesteld, en er was zelfs een geaccrediteerd labo dat zou hebben geholpen bij het vervalsen van stalen en analyseresultaten.

Dat roept toch wel een hoop vragen op, minister. Ik ga ze kort in volgorde stellen.

Ik heb een aantal bedrijven genoemd. Kunt u zeggen welke bedrijven er concreet betrokken zijn bij dit onderzoek en bij deze invallen en vaststellingen? Welke Vlaamse bedrijven zijn daarbij betrokken?

Gaat het om bedrijven die exclusief actief zijn in de sector van de mestverwerking? Is dat louter en alleen een probleem van fraude bij mestverwerking of zijn dat bedrijven die bij andere – al dan niet verwante – landbouwactiviteiten betrokken of actief zijn en daar eventueel ook een vrije interpretatie van de wetgeving en van de regels toepassen?

Kunt u wat meer toelichting geven bij het precieze marktaandeel en de sectoren waarin de betrokken bedrijven actief zijn? Waarover gaat het hier in concreto? Gaat dat over een specifieke sector of tak van de veehouderij?

Gaat het globaal om alleen maar een Vlaams probleem of gaat het ook over import en export van residu's naar Nederland? Er is ook een uitgebreid onderzoek in Nederland gaande, dus zijn er blijkbaar wel wat grensoverschrijdende aspecten aan.

Dan de belangrijkste vragen, wat mij betreft, op politiek vlak: welke conclusies trekt u hieruit op het vlak van controle op de mestverwerking? Globaal genomen – we hebben het al verschillende keren vastgesteld in rapporten van de Mestbank – is het door de jaren heen blijkbaar nog altijd zo dat deze sector immens gevoelig is voor fraude en dat de fraudegevallen in het algemeen jaar na jaar niet echt afnemen. Blijkbaar is het nog altijd veel rendabeler om te frauderen en veel winstgevender om wat boetes en sancties te riskeren dan om de regels correct na te leven. Blijkbaar zijn ofwel de controles niet streng genoeg ofwel de boetes niet afschrikwekkend genoeg om op te wegen tegen de gigantische winsten die men kan boeken met mestfraude. Als je ziet dat dit soort van gangsterisme in de sector jaar na jaar blijft opduiken, is het dan niet nodig om die mechanismen wat betreft zowel de bestraffing als het preventief toezicht te versterken?

Ten slotte – dat sluit een beetje aan bij daarnet – mag ik hopen dat men niet tot de conclusie zal overgaan dat we veel meer volk naar de haven van Antwerpen moeten sturen om illegale afvaltrafiek te controleren en dat men die zal weghalen bij de controle op de mestgangsters. Het lijkt me dat de problematiek in beide sectoren even groot is. Is het ook hier niet nodig om die controle grondig uit te breiden en te evalueren hoe efficiënt dat toezicht op dit moment verloopt?

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Tinne Rombouts (CD&V): De vraagstelling is door dezelfde actie geïnspireerd als die van collega Tobback.

Wat betreft de mestwetgeving, weet iedereen ondertussen dat we een heel strenge mestwetgeving hebben en dat die de afgelopen jaren alleen maar strikter geworden is. Het is met andere woorden heel strikt geregeld op welke manier er moet worden omgegaan met mest of met de verwerking van mest of eventuele producten die met de mest verwerkt zijn. De Mestbank heeft in deze naast de begeleidende taak van land- en tuinbouwers ook inderdaad die controlerende taak.

Midden februari – collega Tobback verwees ernaar – vond er een aantal huiszoeken plaats in het kader van een internationaal onderzoek naar mestfraude. We konden dat onlangs vernemen in de pers. Het onderzoek staat onder leiding van een onderzoeksrechter in Antwerpen en wordt uitgevoerd door het milieuteam van de Federale Gerechtelijke Politie Antwerpen. Omdat er ook Nederlandse firma's betrokken zouden zijn, is er een samenwerking met Nederland opgestart. Zoals collega Tobback zei, vonden er huiszoeken plaats in verschillende provincies, namelijk in Oost -en West-Vlaanderen, Antwerpen en Limburg.

Minister, u gaf in de media aan dat u op de hoogte was van deze gerechtelijke actie en dat u het initiatief nam om op hetzelfde moment een bestuurlijke actie uit te voeren op de verschillende locaties. Die bestuurlijke actie werd uitgevoerd door de afdeling Handhaving van het departement Omgeving en de Mestbank van de Vlaamse Landmaatschappij (VLM). Naar eigen zeggen werd de bestuurlijke actie – en ik citeer het zoals het in de krant stond –, “weloverwogen opgestart”. “Het is het resultaat van sterke aanwijzingen van onwettige praktijken en gerelateerd aan de Vlaamse milieu- en mestwetgeving.”

Het onderzoek is lopende en zal moeten uitwijzen waar en welke inbreuken vastgesteld zijn. Collega’s, ik wil bewust afstand doen van eventuele speculatieve uitspraken of verdachtmakingen en dergelijke meer, aangezien we momenteel niet beschikken over alle gegevens van het onderzoek. Omgekeerd is het belangrijk om het resultaat van het onderzoek af te wachten, voordat ik althans daar een of ander besluit uit kan trekken. Dat doet geen afbreuk aan het feit dat, als er inderdaad effectieve overtredingen op dat vlak zouden zijn en ook nog eens met milieu-gerelateerde negatieve effecten, dat uiteraard niet in orde is en dat het te allen tijde duidelijk moet zijn dat dat niet goedgekeurd kan worden en bestraft zal moeten worden.

Zoals ik aangaf, is het belangrijk om de conclusies van het onderzoek af te wachten. Daarom stel ik, minister, heel bewust geen vragen specifiek over het onderzoek en de eventuele zaken op dat vlak of over de milieu-impact, omdat ik meen dat het onderzoek nog loopt. Tenzij het onderzoek al afgerond zou zijn en u daar meer over weet, dan ben ik daar ook in geïnteresseerd.

Ondertussen is wel de vergunning van een van de mestverwerkende bedrijven ingetrokken. Minister, dat heeft natuurlijk een impact op de hele sector, op het hele circuit. We hebben altijd heel duidelijk gesteld: daar waar mensen frauderen of niet correct zouden handelen, moet dat aangepakt worden. Maar als ze zich bevinden in een keten en een schakel zijn in een hele keten, heeft dat natuurlijk impact op alle andere landbouwers. Ik ben bezorgd over de manier waarop we daarmee moeten omgaan. Ik hoop niet dat een en ander een sneeuwbal effect zou hebben en dat er eventueel andere inbreuken door noodzakelijke situaties of door radeloosheid zouden gebeuren.

Ik moet ook toegeven dat de actie me heeft opgeschrikt, zeker nadat we in januari het voortgangsrapport hebben gekregen en we daarover de bespreking hadden in het parlement en de sfeer die er was. Ik vond het moeilijk om dat met elkaar te rijmen. Daarom heb ik een aantal vragen die daarop zijn gericht.

Minister, begin januari 2021 bespraken we in deze commissie het Mestrapport 2020 met u en met de Mestbank. Daaruit bleek dat handhaving noodzakelijk blijft en dat er inbreuken worden vastgesteld, maar over grote fraude is er toen niet gesproken. Anderzijds verwijst u wel naar “sterke aanwijzingen van onwettige praktijken” als motivatie om naast de gerechtelijke actie ook een bestuurlijke actie uit te voeren. Waren er in het verleden aanwijzingen voor die grotere mestfraude? Of zijn dat heel recente aanwijzingen? Wanneer zijn die aan het licht gekomen? Heeft de Mestbank toen al opgetreden en hoe dan? Als de Mestbank niet heeft opgetreden, ondanks aanwijzingen, wat is daarvan dan de reden?

Een tweede vraag: heel wat leveranciers zijn voor het verwerken van mest afhankelijk van het mestverwerkende bedrijf waarvan momenteel de vergunning is ingetrokken of dat alleszins zijn activiteiten niet meer kan uitvoeren. Is er samen met die leveranciers gezocht naar een oplossing, zodat de aangevoerde mest op een correcte manier kan worden afgezet? Hoe is er daarvoor een oplossing gezocht, hoe is er daarover met de betrokkenen gecommuniceerd en/of welke acties plant u nog op dat vlak?

Drie, tijdens de besprekingen van het voortgangsrapport in het parlement stelde de Mestbank dat het nog een tiental jaren zou duren vooraleer alle 160 mestverwerkingsinstallaties gecontroleerd zouden zijn. Hoe staat u daartegenover? Hoe wordt de prioritering vastgelegd voor de controle? Welke elementen zijn doorslaggevend in onder andere de risicoanalyse? Minister, de reden waarom ik dat vraag, is ook omdat het een vraag is die ik al verschillende keren heb gesteld, naar aanleiding ook van de opmaak van het MAP 6 (mestactieplan). Toen zijn er ook een aantal zaken aan het licht gekomen en hebben we er heel duidelijk de prioriteit aan gegeven om de mestverwerkingsinstallaties ook nader te screenen en te onderzoeken. Daarom hecht ik ook wel belang aan die vraag.

Vier, zijn er aanwijzingen dat er nog zulke fraudeonderzoeken zouden volgen op basis van de gegevens waarover de Mestbank beschikt? Wat is de procentuele verhouding op het totale aantal mestverwerkingsinstallaties? Vandaag, minister, en dat is natuurlijk de communicatie als er zo'n grote actie gebeurt, leeft alleszins het gevoel binnen de sector en ook in de mestverwerkingssector dat de perceptie naar buiten en naar de burgers heel sterk is alsof de hele sector beladen is met fraudepraktijken. Het zou goed zijn om daarin wat scherpere te krijgen. Ik zie collega Tobback gniffelen dat het hem zeer goed uitkomt om die perceptie naar de buitenwereld te kunnen creëren, maar dat helpt ons totaal niet verder. Daar is niemand bij gebaat. Het is belangrijk dat we over correcte cijfers beschikken en dat we die in een juist perspectief kunnen plaatsen.

De voorzitter: De heer Coenegrachts heeft het woord.

Steven Coenegrachts (Open Vld): In september 2020 hadden we het in dezelfde commissie over de controle op de mestwaarden. Op dat moment leek er weinig aan de hand. De audits hadden weinig onregelmatigheden vastgesteld. Op 12 februari werd er een grensoverschrijdende mestzwendel blootgelegd, onder andere bij bedrijven waar de Omgevingsinspectie in de voorbije jaren al meerdere milieumisdrijven had vastgesteld. Minister, u hebt in de nasleep daarvan gezegd dat dit een enorme schadelijke impact had op het milieu en op de waterkwaliteit in het bijzonder.

Ik haalde toen ook al aan dat het in Nederland niet beter loopt aangezien het een grensoverschrijdende mestzwendel betreft, maar dat men er wel experimenteert met infraroodtechnologieën om per lading à la minute te bepalen wat de samenstelling is van de mest per vracht. Natuurlijk, voor de afnemende landbouwer is het een heel belangrijke technologie, maar ook voor de controle zou dat zeer nuttig zijn. Ik sluit me dan ook aan bij de vele vragen van de collega's.

Minister, welke conclusies trekt u uit de vaststelling van deze fraude? Kunt u een inschatting geven van de grootte van de fraude en van de impact op het milieu?

Hoe kunnen we er samen, maar u in het bijzonder, voor zorgen dat de controles beter verlopen?

Hebt u overleg gehad met uw Nederlandse collega's over hun experimenten met nieuwe systemen, met die infraroodtechnologie of andere? Zo ja, wat waren de bevindingen? Zo neen, plant u dat te doen?

Zijn er de laatste jaren ook subsidies aan bedrijven overgemaakt? Is er een mogelijkheid dat wij, nadat het onderzoek is afgerond en de rechtbanken hun werk hebben gedaan, bij dat soort bedrijven ook terugvorderingen kunnen doen van het gemeenschapsgeld dat ze hebben ontvangen?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Collega's, dat gerechtelijk onderzoek komt niet uit de lucht vallen. Het parket was er al meer dan een jaar mee bezig. Het is gekomen naar

aanleiding van pv's die door goede medewerkers van de Mestbank waren opgesteld. We hebben die dan ook overgemaakt aan het parket. Naar aanleiding van die pv's is er een zeer uitgebreid gerechtelijk onderzoek gekomen. Dat is geen kwestie van een aantal weken, het was al even bezig. Dankzij die informatie is het parket op het spoor gekomen van grootschalige mestfraude.

Het gerechtelijk onderzoek is op dit moment bezig. Ik kan daar nog niet veel over vertellen. Dat zou het gerechtelijk onderzoek kunnen schenden. Ik wil daar niet verkeerdt in ondernemen. Het parket van Antwerpen zal de informatie die het heeft te gepasten tijde communiceren met de daaraan gekoppelde maatregelen of sancties.

Voor alle duidelijkheid, we hebben hier en daar al bestuurlijk opgetreden. De diensten zijn nog volop bezig met bepaalde stalen te controleren. Collega Rombouts verwees ook naar de bestuurlijke maatregelen. We hebben die niet genomen vanuit een radeloosheid; dat wil ik even tegenspreken. We hebben die genomen op basis van zaken die onze mensen die mee zijn gegaan met de politie – er waren ongeveer 120 mensen op het terrein –, hebben vastgesteld. Er zullen nog maatregelen volgen, omdat men nog volop bezig is met het controleren van stalen.

Ook het gerechtelijk onderzoek is bezig. Ik kan nog geen specifieke namen noemen, al zijn er wel al namen in de kranten verschenen. Ik kan wel bevestigen dat het veel breder gaat. Het gaat niet exclusief om mestverwerking, maar er zijn veel meer vertakkingen. Het gaat over alle soorten meststoffen, zowel ruwe mest afkomstig van het eigen bedrijf en andere bedrijven als verwerkte mest. Ongeveer 6 procent van de mest die vanuit Vlaanderen naar Vlaamse mestverwerkers gaat, ging in 2020 naar de betrokken bedrijven.

Wat de link naar het onderzoek in Nederland betreft, worden naar een van de betrokken bedrijven aanzienlijke hoeveelheden vaste meststoffen aangevoerd uit Nederland. De producten worden vervolgens na verwerking naar landen verspreid over de hele wereld. Naar een ander betrokken bedrijf worden zowel vaste meststoffen als vloeibare meststoffen aangevoerd vanuit Nederland. Na verwerking wordt een aanzienlijk gedeelte hiervan opnieuw geëxporteerd richting Nederland. Naar enkele van de betrokken bedrijven worden vanuit Nederland ook organische bedrijfsafvalstoffen en dierlijke bijproducten aangevoerd.

Wat vroegere aanwijzingen naar mogelijke fraude betreft, werd in 2018 vastgesteld dat op een reeks rundveebedrijven plots grote volumes runderdrijfmest werden gescheiden, terwijl dit in de jaren voordien nagenoeg nergens werd toegepast. Op basis hiervan werden dan controles op het terrein gedaan en werden een aantal rundveebedrijven doorgelicht. Al vrij snel bleek dat de gehanteerde mestsamenstellingen niet realistisch waren en fors afweken van staalnames uitgevoerd door de Mestbank. Uit de doorlichting bleek geregeld dat de volumes dikke fractie die afgevoerd werden, niet op de betrokken bedrijven aanwezig konden zijn. Als gevolg hiervan werden door de Mestbank een reeks geldboetes opgelegd aan de doorgelichte landbouwers. Vanwege de omvang en de aard van de praktijken werden deze aanwijzingen ten aanzien van een aantal betrokkenen uit het huidige mestfraudeverhaal overgemaakt aan het parket.

Over uw vraag welke conclusies ik hier trek, wil ik in eerste instantie uitdrukkelijk de Mestbank bedanken voor hun werk. Fraude door wie dan ook is absoluut verwerpelijk – ik denk dat iedereen dat zal beamen – en kan niet streng genoeg worden veroordeeld. Men brengt hiermee niet enkel schade toe aan het leefmilieu en de volksgezondheid, maar men zet een hele sector in een kwaad daglicht.

Deze actie, maar ook andere uitgevoerde controles, tonen voor mij aan dat de mestverwerkingssector toe is aan bezinning. Ik vind het zorgwekkend dat de Mestbank en de Milieu-inspectie na een doorlichting van verwerkers aan het merendeel

van deze verwerkers maatregelen moeten opleggen. Dat is toch bijzonder. Ongeveer 30 procent van de in Vlaanderen geproduceerde mest moet worden verwerkt, omdat deze niet kan worden afgezet op de landbouwgronden. Mestverwerking biedt enkel een oplossing voor het mestoverschot wanneer dit op een professionele, correcte en zorgvuldige manier gebeurt. Lukt dit niet, dan is de mestverwerking eerder een probleem dan een deel van de oplossing. Ik heb aan mijn administratie opdracht gegeven om te onderzoeken welke bijkomende mogelijkheden naar kwaliteitsborging genomen moeten worden.

Wat controles en sancties betreft, zullen mijn diensten de nodige analyses en controles blijven doen. Die opdracht is ook gegeven. Vaststellingen zullen worden overgemaakt aan de gerechtelijke instanties, waarna het parket hiermee aan de slag kan. Het huidige onderzoek toont aan dat dit model werkt. We gaan daarop moeten inzetten, want ik heb genoeg van dit probleem.

De verplichte plaatsing van de digitale debietmeters is een eerste stap. De administratie onderzoekt momenteel op mijn vraag welke bijkomende maatregelen we daar nog kunnen treffen, zoals sensoren. Hierbij worden zowel de ervaringen uit Nederland als uit Duitsland in ogenschouw genomen.

Tot op vandaag kunnen landbouwers zelf meststoffen aanleveren aan mestverwerkers, zonder gebruik te maken van een erkend mestvoerder of van een AGR-GPS-app. Zowel de toezichthouders van de dienst Handhaving als signalen uit het veld geven aan dat er misbruik gemaakt wordt van deze mogelijkheid. Ik wens dit dan ook te herbekijken.

In het kader van de bestuurlijke handhaving worden zowel door de Vlaamse Landmaatschappij als door de Milieu-inspectie maatregelen opgelegd op grond van eigen vaststellingen. Het gerechtelijk onderzoek staat hier los van. Het Vlaamse Gewest zal zich ook burgerlijke partij stellen in dit onderzoek.

Mevrouw Rombouts, ik wil ik er toch op wijzen dat de intrekking van de erkenning door de Mestbank en het opleggen van veiligheids- en bestuurlijke maatregelen door de Milieu-inspectie tot doel heeft om de risico 's voor milieuschade te beperken, de naleving van de regelgeving te verzekeren en te garanderen dat meststoffen op een oordeelkundige manier gebruikt worden. Ik begrijp dat het lastig is dat een aantal landbouwers momenteel geen mest kan afvoeren naar het betrokken bedrijf, maar deze bedrijven beschikken nog over verschillende alternatieven voor de afvoer van hun mest. We hebben gekeken naar de capaciteit. Het is niet zo dat men, nu dat bedrijf dicht is, nergens anders terecht kan.

Ik laat onderzoeken of de betrokken bedrijven op enige wijze subsidies hebben ontvangen en of deze kunnen worden teruggevorderd of stopgezet.

Wat we bestuurlijk kunnen doen, doen we. Er zijn nog staalonderzoeken, dus er zullen nog maatregelen komen, ook naar aanleiding van het resultaat van het gerechtelijk onderzoek. De samenwerking met het gerecht is goed. Zij sturen zaken naar ons door, waardoor we kunnen bekijken wat we nog kunnen doen. Wat we bijvoorbeeld kunnen doen, zijn de subsidies die men in het verleden heeft gekregen, terugvorderen.

Collega's, dit probleem is verregaand voor het leefmilieu, maar ook voor landbouwers die het wel goed doen en dit allemaal zien gebeuren. We zullen er dus strenger op moeten toezien. De Mestbank doet dit al, maar misschien moet de dienst Handhaving van het departement een versnelling hoger schakelen, vooral wanneer het gaat over beboeten. Die oefening zijn we aan het maken.

De voorzitter: De heer Tobback heeft het woord.

Bruno Tobback (sp.a): Minister, ik dank u voor uw uitgebreid antwoord, waar in ieder geval een aantal positieve dingen uit komen. Ik deel uw appreciatie voor degenen die op het terrein gaan controleren zijn, hen die die pv's en die vaststellingen hebben gedaan. Zij maken daar, in dit geval blijkbaar in goede samenwerking met het gerecht, ook echt werk van en doen wat ze moeten doen, namelijk de Vlaamse regelgeving laten naleven, in het belang van, om te beginnen, diegenen die wél correct omgaan met al die regels.

Er zijn wat suggesties gemaakt door een paar van de collega's. Collega Rombouts, het komt mij niet goed uit. Collega Coenegrachts verwees naar het voortgangsrapport. Het komt mij niet goed uit dat uit het voortgangsrapport blijkt dat de helft van de controles van de Mestbank aantoonde dat er inbreuken zijn. De helft! U moet dat eens omrekenen naar snelheidsovertredingen op de weg en naar verkeersongevallen. Bij de helft van de controles zijn er overtredingen! Dat komt mij niet goed uit!

Het komt mij evenmin goed uit – en het komt denk ik niemand goed uit – dat, ondanks twintig jaar mestactieplannen, de waterkwaliteit in Vlaanderen opnieuw stelselmatig blijft achteruitgaan. Dat komt niemand goed uit, behalve blijkbaar een aantal personen die veel geld aan het verdienen zijn met mestfraude. Het komt ons niet goed uit, geen van ons allen, dat het nog tien jaar zal duren voor iedere mestverwerkingsinstallatie gecontroleerd zal zijn, zeker niet wanneer we vaststellen dat, wanneer die controle gebeurt, dit soort van flagrante misdrijven aan het licht komen.

Dat komt niemand goed uit, collega Rombouts. En het komt ook de sector niet goed uit. Men kan misschien de illusie hebben dat dit leuk is, maar dat komt ook de sector niet goed uit. Wat de sector wel goed zou uitkomen, is dat er een aantal logische conclusies worden getrokken. Wanneer we vaststellen dat het inderdaad financieel niet haalbaar is om aan veeteelt te doen en de correcte prijs voor een correcte mestverwerking te betalen, dan moeten we daar ook de correcte conclusie uit trekken en die is: stop daar dan mee. Want als we die conclusie niet trekken en men er niet mee stopt, dan vinden we die mest terug in onze beken en in ons water, omdat het financieel niet rendabel is om die op een correcte manier te verwerken. Die conclusie, wanneer we die correct zouden trekken, zou iedereen in Vlaanderen ten goede komen.

En in afwachting zullen we inderdaad hopen, minister, dat er inderdaad controles zullen zijn op de regels die we maken. Want u hebt mij toch op één punt geïntrigeerd. Want we maken hopelijk geen decreten om te doen alsof; we maken decreten om ze te laten naleven. Ik sluit mij aan bij de vaststelling van de minister – ik heb dat al gedaan – dat de Mestbank correct, zeer correct, heeft opgetreden in dezen. Ik ben een beetje geïntrigeerd, minister. En dat mag u wel wat verder toelichten, minister. U zegt dat er inzake milieu-inspectie nog wel wat haken en ogen aan zijn. Dat vind ik eigenlijk verontrustend. Goed, dit zijn mensen die namens alle Vlamingen de naleving van de regels moeten controleren. Als dat niet correct gebeurt, dan wil ik dat weten.

Heel concreet zou ik graag het volgende weten: wanneer er pv's worden opgesteld en vaststellingen van overtredingen worden gedaan, worden die dan allemaal naar het gerecht gestuurd? Wordt er opgevolgd wat er met die pv's gebeurt, en in welke mate er ook echt vervolging wordt ingesteld? Wat zijn de resultaten van die vervolgingen? En wordt dat ook systematisch gemonitord en bijgehouden? Ik denk dat het in ieders belang is dat we weten hoe ook de handhaving correct of niet correct verloopt. Ik herhaal dat dat voornamelijk in het belang is van al degenen die gecontroleerd worden en bij wie blijkt dat er niets mis is. Want ik kan mij voorstellen dat ook zij die controle niet leuk vinden. Minister, op dat vlak had ik graag nog wat bijkomende informatie van u gekregen. Ik dank u.

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Tinne Rombouts (CD&V): Minister, ik dank u voor uw antwoord.

Ik wil eerst kort reageren op collega Tobback. Elke goede luisteraar heeft begrepen dat, wanneer ik verwees naar uw gegniffel, het niet ging over de resultaten en zo meer, maar duidelijk over de perceptie die wordt gecreëerd ten aanzien van de mestverwerkingssector in het geheel en de landbouwsector in het geheel, naar aanleiding van zo één specifieke case. Ik ben daar dus wel heel erg bezorgd over en zie alles graag in perspectief geplaatst om zo de goede leerlingen van de klas niet te bestraffen en met alle zonden van de wereld te beladen omdat er een zaak niet koosjer zou zijn of er frauduleuze praktijken zouden zijn. Het zou niet correct zijn om de goede leerlingen van de klas daarvoor ook te straffen. Dat ging daarover.

Minister, ik dank u voor uw antwoord. U stelt terecht dat de controle strikt moet gebeuren, dat de handhaving goed uitgevoerd moet worden en dat de regels goed moeten worden opgevolgd. Ik begrijp het verschil met een parketonderzoek dat opbouwend is en waarover een tijd en een periode gaat. We vernemen wel dat er over zo'n onderzoek van het parket een jaar gaat. Eerst gebeuren er een aantal vaststellingen en worden er pv's opgemaakt. Na een jaar onderneemt het parket dan verdere actie. Dat gaat dus over een volledig jaar waarin er misschien dingen gebeuren waar we vragen bij kunnen stellen. Als er een pv opgesteld wordt dat doorgestuurd wordt naar het parket maar er beslist wordt om niet te handelen en geen verdere acties te ondernemen, dan stel ik me de vraag, omdat het gaat over eventuele schade aan het leefmilieu, of dat dan betekent dat dit een volledig jaar kan blijven doorgaan. Hoe wordt de afweging gemaakt om zelf op te treden of door te sturen naar het parket en te wachten op actie van hen? Dat houdt mij bezig. Ik ben ervan overtuigd dat als er vaststellingen gebeuren, het belangrijk is om op korte termijn op te treden om de eventuele schade zo snel mogelijk in te perken.

Wat betreft de bestuurlijke maatregelen haalt u aan dat u hebt nagekeken of er eventueel nog extra verwerkingscapaciteit is om leveranciers die nu de dupe zouden worden, op te vangen. Trouwens, mijn radeloosheid ging over de leveranciers en niet over het feit dat u actie zou hebben ondernomen. Leveranciers die hier plots mee worden geconfronteerd, kunnen hun mest niet meer laten verwerken bij het bedrijf waarmee ze contracten hebben lopen. Ik ben er bezorgd over dat er uit radeloosheid eventuele fouten of andere dingen zouden gebeuren. Als bevoegd minister is het belangrijk om daar ook bekommerd over te zijn. Ik begrijp dat er veiligheidsmaatregelen worden opgelegd, maar in welke mate is het realistisch om te bewerkstelligen dat, eventueel onder toezicht, de installatie onder voorwaarden kan worden opgestart zodat leveranciers ook hier nog een antwoord kunnen krijgen voor hun verwerking? Kunt u dat nog wat meer toelichten?

U gaat er niet dieper op in, maar ik veronderstel dat ik mag begrijpen dat er vandaag geen extra cases lopen naar nog dermate grote frauduleuze praktijken bij mestverwerkingsinstallaties. Mag ik ervan uitgaan dat dit een specifieke case is en dat de andere installaties nog verder gecontroleerd moeten worden, maar dat er geen aanwijzingen zijn dat dit praktijken zijn die courant of gebruikelijk zijn binnen de mestverwerkingssector?

Ik blijf ook op mijn honger zitten wat betreft de controle. Het is belangrijk om binnen de mestverwerkingsbedrijven de nodige controles te doen, omdat er in het verleden signalen naar boven kwamen dat er knelpunten zijn. In het voortgangsrapport wordt er gesproken over 50 procent inbreuken. De heer Tobback verwees daar ook al naar. We hebben tijdens de bespreking van het voortgangsrapport ook besproken welk soort van inbreuken dat waren. Natuurlijk, een inbreuk is een inbreuk, maar de impact op het leefmilieu is zeer verschillend afhankelijk van de

inbreuk. Daarnaast is het ook gebonden aan een risicoanalyse. Hoe staat u tegenover de verdere controles van de mestverwerkingssector en de risicoanalyse? Zegt u dat de risicoanalyse dermate verfijnd is dat eventuele risico's er echt wel uitgepikt worden?

De voorzitter: De heer Coenegrachts heeft het woord.

Steven Coenegrachts (Open Vld): Minister, ik dank u voor het uitgebreide antwoord. Met de bestuurlijke maatregelen doet u wat moet.

Ik zou mij willen aansluiten bij mevrouw Rombouts. We moeten ervoor zorgen dat landbouwers die bonafide hun mest verwerken, alternatieven voorhanden hebben, en dat ze daarin begeleid worden om ervoor te zorgen dat de remedie niet erger wordt dan de kwaal. Dat is zeer belangrijk.

Ik ben ook blij dat u bekijkt of subsidies stopgezet of teruggevorderd kunnen worden. Dat is heel terecht. Als men rekent op gemeenschapsgeld, dan rekenen wij op een correcte bedrijfsvoering. Het ene hangt dus vast aan het andere.

Voor het overige kan ik u enkel bijtreden: op deze manier worden sommigen in de sector deel van het probleem en dat kan niet de bedoeling zijn. Dat is ook vooral in het nadeel van hen die wel op een goede manier en met het juiste engagement in de sector opereren. De rotte appels moeten eruit. Dat is de taak van én de Mestbank, én de Milieu-inspectie én het parket. Als ik u goed hebt beluisterd, loopt die samenwerking goed, enkele kritische bedenkingen bij de Milieu-inspectie niet te na gesproken. Alleszins verloopt de samenwerking met het parket goed. Op die manier moeten we erop blijven inzetten om de rotte appels uit de mand te halen en de mestverwerking van een slechte naam te zuiveren.

De voorzitter: De heer Pieters heeft het woord.

Leo Pieters (Vlaams Belang): Minister, ik dank u voor het antwoord, maar u kunt er niet volledig in zijn, omdat het nog over een lopende zaak gaat en u waarschijnlijk niet alles kunt vertellen.

Waarom heeft het zo lang geduurd? Ik denk dat het heel normaal is dat dit een jaar in beslag heeft genomen, omdat die bedrijven heel goed opgezet zijn. Het zijn bedrijven die volledig circulair zijn. Daar maken ze trouwens ook reclame voor. Het zijn tal van kleine bedrijfjes, tientallen. Als er eentje gesloten wordt, dan gaat de rest gewoon verder. Het is een hele keten die aan elkaar vasthangt.

Het grote probleem is dat dit zo zwaar wordt gesubsidieerd. Als je aan landbouw-bedrijven in de omgeving vraagt of ze daar ook mest leveren, dan is het antwoord in vele gevallen negatief omdat ze te duur zijn. Met andere woorden, die bedrijven verdienen geld aan hun mest, maar verdienen ook nog een tweede keer geld via de subsidiemolen. Dit is geen winst maken, maar gigantisch veel geld binnenhalen. Een van de bedrijven heeft nog vergunningsaanvragen lopen voor een biogas-centrale. Toen er tijdens de hoorzitting is gevraagd waar die mest dan vandaan komt, bleek dat die van 500 tot 600 kilometer verder komt. Dat is toch niet normaal. Zulke zaken zijn heel doelbewust opgezet en zo frauduleus als de pest.

Over welke mest gaat het? Die bedrijven verwerken inderdaad ook slachtafval en ander organisch afval. Je stelt je toch de vraag in welke mate dit mogelijk is.

Minister, zijn wij beleidsmatig wel goed bezig? Een van de bedrijven is van Nederlandse afkomst. Dat is destijds door de zwaardere wetgeving in Nederland de grens overgestoken. Zij verwerken grotendeels ook buitenlandse mest. Het is sowieso fraudegevoelig. Ik ben er niet zo'n grote voorstander van om heel veel wetgeving van Nederland over te nemen, maar in dit geval zou het wel gepast zijn, omdat de

omschrijvingen en zaken die daar gelden minder fraudegevoelig zijn dan bij ons. Daar werkt een beperkt aantal bedrijven onder licentie. Hier – dat is daarnet ook al aangehaald – gaat het over meer dan honderd bedrijven, die dan ook nog gesubsidieerd worden. Er moet dus nagegaan worden of de subsidiëring goed gebeurt en er moet gehandhaafd worden. Het kost immens veel geld om dat goed te laten gebeuren.

Uiteindelijk is de landbouw hier de pineut van. Er wordt dan vaak gesproken over 'de landbouw', maar het zijn eerder deze bedrijven die aan de oorsprong liggen van veel vervuilingen van water of lucht. Misschien is een beleidsaanpassing nodig, en ik verwijs daarvoor naar het Nederlandse model.

De voorzitter: De heer Steenwegen heeft het woord.

Chris Steenwegen (Groen): Diegenen die hier al wat langer mee bezig zijn, waren helemaal niet verrast toen ze over deze gerechtelijke actie lazen. Ik verwijs onder andere naar mijn collega Bart Caron uit de vorige legislatuur, die toen ook een heel mestfraudedossier in de commissie heeft gebracht. Hij heeft er de aandacht op gevestigd hoe fraudegevoelig deze sector is en hoeveel misbruiken er zijn. Iedereen op het terrein kent die. Iedereen op het terrein weet wat er aan de hand is. Een mestverwerkingsbedrijf kan geen fraude plegen als er geen landbouwers zijn die fraude plegen. Het hangt aan elkaar vast. Het is een enorm probleem dat al lang woekert in de sector. Ik ben wel tevreden dat deze actie uiteindelijk is genomen.

Ik vind het heel pijnlijk dat we vorig jaar nog een hoorzitting hebben gehouden over innovatieve bedrijven en dat een van de bedrijven die vandaag door het gerechtelijk onderzoek is gevat, in deze commissie is komen uitleggen wat een fantastisch circulair bedrijf het wel is en dat het de kans heeft gekregen om ons dat mooie pr-verhaal te komen brengen. Het ging om een bedrijf – ik heb dan ook vragen gesteld – dat in de hele omgeving bekendstaat als een bedrijf dat de regels aan zijn laars lapt. Toch kregen we het voorgeschoteld in een commissie in dit Vlaams Parlement. Ik vind dat heel pijnlijk en een blamage voor ons parlementair werk.

Ik wil zeggen dat ik de Mestbank hierin volop steun. Ik betreur uitspraken van sommige collega's die kritiek hebben geuit op de Mestbank. Ik verwijs onder andere naar de voorzitter van de commissie Landbouw. Ik vind dat een spijtige zaak. Ik vind dat wij hier onze administratie moeten verdedigen. Zij doen het werk dat ze moeten doen. We hebben geen enkele reden om eraan te twijfelen dat ze dat ook moeten doen. Dat is hun taak.

We hebben toelichting gekregen bij het mestrapport en er een lange discussie over gehad. Lees nog eens na wat daarin staat. Daar staat hoe moeilijk het is om bij bedrijven die mestverwerking met andere activiteiten combineren, een zicht te krijgen op de meststromen. Daar staat ook hoeveel controles er gebeuren in mestverwerkingsbedrijven. Er is hier daarnet verwezen naar 50 procent inbreuken, maar dat gaat over alles. Als het gaat over mestverwerking alleen, dan hadden alle gecontroleerde bedrijven, van de eerste tot de laatste, problemen. We moeten dan toch niet schrikken als er zo'n vaststellingen gebeuren.

Ik verwacht eigenlijk dat we in dit parlement doorgaan op deze zaak. Ik denk dat het een noodzaak en onze taak is om eindelijk te proberen schoon schip te maken, niet in het belang van de mestverwerkingssector 'as such', maar in het belang van onze boeren, de boeren die het goed menen en proberen op een goede manier, binnen de context van de milieugebruiksruimte, hun werk te doen. Het is in hun belang dat we dit doen. Zoals de heer Tobback daarnet zei, moeten we de juiste conclusies trekken. Als het niet mogelijk is om op een economisch rendabele manier aan mestverwerking te doen, en op een manier die niet frauduleus is, dan

moeten we daar conclusies uit trekken. Ik hoop dat we dat met het parlement zullen doen en dat we een vervolg geven aan het debat van vandaag.

Mevrouw Rombouts vraagt hoe het komt dat de Mestbank hiervan wist maar niet eerder heeft opgetreden. Ik zit een beetje met dezelfde vraag. We weten al jarenlang dat er veel fraude is in die sector. Ik heb mij de laatste jaren afgevraagd hoe het kwam dat er niet meer opgetreden werd tegen de fraudecarroussel die in de sector aanwezig is. Is het zo dat het de allereerste keer is dat er zo'n grootschalig gerechtelijk onderzoek gebeurt binnen de mestsector? Hebt u een verklaring waarom acties die vandaag wel plaatsvinden, in het verleden geen doorgang hebben gevonden?

De voorzitter: De heer Vandaele heeft het woord.

Wilfried Vandaele (N-VA): Het is een beetje heikel als de heer Steenwegen aan de minister vraagt waarom er iets in het verleden niet is gebeurd. Het is gewoon een goede vaststelling dat het vandaag wel gebeurt. Het is een goede zaak dat de diensten deze fraude hebben opgespoord en ontrafeld en dat er doortastend is opgetreden.

Inderdaad, waar mogelijk moeten er zeker bestuurlijke maatregelen genomen worden. Als nodig blijkt – en dat is hier toch wel het geval – dat het ook op een ander spoor, strafrechtelijk, moet lopen, dan vind ik het uitstekend dat dit ook gebeurt. Dit verdient een pluim voor de minister en de administratie, die dit op deze manier heeft ingeleid.

We moeten afwachten wat het parket hier doet. Ik neem aan dat het niet over één nacht ijs zal gaan. Ik neem aan dat als ze alles zo lang hebben voorbereid, ze voldoende in handen hebben om hier echt tot op de bodem van de beerput te gaan. Als dat dan gebeurt, is dat hopelijk ook een signaal voor anderen in de sector om zich eindelijk eens op een correctere manier te gedragen. Ik vind wat nu is gebeurd, in elk geval een heel goede zaak, ook voor het beleid van deze Vlaamse Regering.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Ik dank de collega's voor de verschillende tussenkomsten.

Ik wil aanstippen dat we bij een bepaald bedrijf al een bestuurlijke maatregel hebben genomen en we zullen die ook niet opheffen.

Nogmaals, we zijn gaan kijken naar de beschikbare verwerkingscapaciteit. Ik heb die naar aanleiding van dit dossier opgevraagd. In Vlaanderen is er een beschikbare verwerkingscapaciteit van 6,1 miljoen ton. Er is nog 1,4 miljoen ton capaciteit vrij. Ik zie geen reden – zeker met alle onderzoeken die nog lopen – om dat ene bedrijf terug te openen.

Ik heb gezegd dat we kijken naar Nederland, maar ook naar Duitsland, om te leren, bijvoorbeeld op het vlak van technieken om een zicht te krijgen op de mest-samenstelling.

De Mestbank heeft heel doortastend opgetreden en pv's opgesteld. Ze hebben die overgemaakt aan het parket. Het is belangrijk om te weten dat milieumisdrijven steeds naar het parket worden gestuurd. Als het parket niet vervolgt, kunnen er bestuurlijke geldboetes worden opgelegd. Als het parket in de toekomst niet wil vervolgen – maar dat doen ze meestal wel – moeten we er ook over nadenken of we ons positief injunctierecht niet moeten gebruiken bij milieumisdrijven.

Mijnheer Tobback, ik kan niet ingaan op de verschillende bedrijven, want het gerecht is bij meer dan dertig bedrijven binnengevallen. Ik denk dat het dan logisch

is dat de minister bij de afdeling Handhaving opvraagt wat de geschiedenis van al die bedrijven is. Ik vind dat er een groot verschil is met de medewerkers van de Mestbank. Daar treedt men zeer doortastend op. De afdeling Handhaving staat natuurlijk onafhankelijk van de minister. Ik mag daar geen instructies aan geven. Sta me wel toe te zeggen dat we naar aanleiding van dit groot dossier misschien in de toekomst moeten kijken of we bepaalde controlediensten van de Vlaamse administratie niet onder de loop moeten nemen, al is het gewoon om het signaal te geven dat er in geval van overtredingen doortastend, kordaat en effectief moet worden opgetreden. Men mag niet zeggen dat het maar over afval gaat, dat het maar over dit of over dat gaat.

Ik vind dat belangrijk, temeer omdat ik naar aanleiding van dit dossier – net zoals jullie, denk ik – mails heb ontvangen van landbouwers uit de buurt die zeiden dat ze ervan wisten, dat ze wisten welke praktijken er aan de hand waren. Zij wezen erop dat zij het wel goed deden en hun mest niet naar daar brachten. De landbouwers die het wel goed en correct doen, voelen zich natuurlijk ook gesjareld en dat is heel spijtig. Daarom vind ik ook dat we heel hard moeten optreden tegen zulke bedrijven.

Ik vind het goed dat de heer Steenwegen voorstelt om hierrond ook in het parlement te werken, want inderdaad, de problematiek bestaat al zo lang, maar het is opboksen tegen een moeilijkheid waar we niet door geraken. De waterkwaliteit verbetert ook niet. Heeft dat hiermee te maken? Is de fraude groter dan dit geval? In die zin vind ik het wel een goede suggestie om daarrond te werken, want het is in het belang van de kleinschalige landbouwers die het wel allemaal goed doen dat we dit goed onder de loop nemen.

Ik heb ook aan de administratie gevraagd om een grondige oefening te maken met betrekking tot de wetgeving en wat aanleiding kan geven tot fraude. Die oefening loopt bij de administratie.

Voor de rest is het niet meer dan normaal dat ik de opdracht heb gegeven dat er meer gecontroleerd zal moeten worden, want dergelijke praktijken moeten echt wel stoppen. Ik heb daar echt genoeg van, en ik niet alleen, als ik jullie hier allemaal hoor. Zelfs bij de landbouwers is dat het geval. Als ik mails krijg van landbouwers die zeggen dat ze dit al lang wisten, dan tart dit toch alle verbeelding? We zullen de komende maanden en jaren fors controleren bij de mestverwerking. Uiteraard hebben we bij de Mestbank de nodige gegevens om een juiste risicoanalyse te maken, anders zou het ook niet redelijk zijn naar diegenen die het wel correct doen.

De voorzitter: De heer Tobback heeft het woord.

Bruno Tobback (sp.a): Ik ben maar deels gerustgesteld door het antwoord. U maakt mij meer en meer ongerust, minister. Als ik uw laatste reactie hoor, moet ik eigenlijk concluderen dat er volgens u bij de dienst Handhaving mensen zitten die milieumisdrijven niet belangrijk vinden. Eerlijk gezegd, als je milieumisdrijven niet belangrijk vindt, moet je niet bij milieuhandhaving werken, me dunkt. Want uiteindelijk heeft men als ambtenaar de verantwoordelijkheid om daar correct, duidelijk en hard in op te treden als er overtredingen zijn, en zeker wanneer er dit soort van gangsterisme is. U stelt mij met uw uitleg dus niet geweldig gerust, moet ik zeggen.

Voorzitter, als het nodig is dat we daar grondig op toezien in het Vlaams Parlement, wil ik, aangezien de suggestie vanuit de regering zelf komt, daar met heel veel plezier op ingaan, om grondig te bekijken of er daar iets misloopt en wat, en of dat inderdaad een verklaring is voor het feit dat we jaar na jaar bijvoorbeeld in deze sector vaststellen dat er overtredingen blijven waar de handhaving of de boetes en de sancties blijkbaar niet geweldig afschrikwekkend zijn.

Ik sluit opnieuw aan bij de rest van de afvaldiscussie: blijkbaar trekken we uit de rest van Europa mest aan, omdat er hier een commercieel lucratieve sector is die erin slaagt om daar, al dan niet met gebruik van fraude, geld aan te verdienen en waar blijkbaar niet voldoende tegen wordt opgetreden. Ik heb daarstraks gezegd dat we de vuilnisbak van Europa worden. Blijkbaar zijn we nu ook bezig om de beerput van Europa te worden. Ik weet niet of er in dit parlement veel mensen zijn die dat als een grote ambitie hebben voor de toekomst van de Vlaamse regio. Mijn partij in ieder geval niet. Dit soort van economische activiteiten – want daar gaat het om, en daar is niets op tegen – kan ofwel correct binnen de regels en in het belang van heel onze regio, ofwel moeten die activiteiten hier niet zijn. Laat ons dat nu maar eens klaar en duidelijk zeggen. Daar zijn decreten voor gemaakt, met regels. Die moeten dan maar toegepast worden. Dat is de taak van de regering. Dat is de taak van de uitvoerende macht. En dat is de taak van de inspecties.

Ik heb heel goed begrepen dat er blijkbaar toch hier en daar nog stront aan de knikker is. Ik stel dus voor, voorzitter, dat we dat in dit parlement grondig uitzoeken. Want dit is eigenlijk onaanvaardbaar.

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Tinne Rombouts (CD&V): Ik wil de minister hartelijk danken voor haar bijkomend antwoord.

Er worden een aantal conclusies getrokken. Je kunt van afval uitgaan, maar je kunt ook van grondstoffen uitgaan. En in dezen is mest vaak ook een grondstof. Hoe kunnen we dat op een goede manier verwerken? Dat moet dan binnen het wettelijke kader gebeuren. Ik ga ervan uit dat daar binnen deze commissie eensgezindheid over is dat we dat moeten nastreven en iedereen daar op alle manieren toe moeten aanzetten.

Een aantal andere conclusies zijn voor mij minder scherp uit dit debat te trekken, bijvoorbeeld om te stellen dat mestverwerking totaal economisch onrendabel is. Ik ben het ermee eens dat het voor een aantal sectoren en bedrijven moeilijk is en dat daar dus inderdaad geen verplichtingen, maar vrije keuzes in zitten. En omgekeerd, om te stellen dat de sancties totaal niet voldoende zijn, zijn er ook de nodige nuances. Maar dat kunnen we zeker in verdere debatten nog nader bespreken.

Minister, het feit dat u aanstipt dat er rond handhaving verschillende interpretaties en dergelijke meer zijn, baart mij ook wel wat zorgen. Het is belangrijk dat handhaving op een gelijkwaardige manier kan gebeuren door iedereen die op het terrein aanwezig is en dat daar dus ook het best de nodige gedachtewisseling en afstemming over gebeurt. Dat is zeker iets dat nader kan worden opgenomen.

U hebt ook aangegeven dat er heel wat landbouwers zijn die aangeven dat ze dat allemaal al wisten. Dat baart mij ook wel wat zorgen. Als dat de houding is van een aantal landbouwers uit de buurt, zoals u aangeeft, stel ik me wel een beetje de vraag op welke manier de Mestbank met die informatie omgaat. Een Mestbank die blijkbaar doorlichting heeft gedaan, die zelfs metingen en opvolging doet op het bedrijf, die met andere woorden in het bedrijf aanwezig is tijdens een hele periode, moet toch ook een aantal dingen weten en vaststellen, en moet daar ook snel op kunnen schakelen om eventueel een aantal dingen stop te zetten en/of te verhinderen. Ik begrijp ook dat misschien niet alles hier gezegd en gegeven kan worden, maar dat is toch een bezorgdheid. Wij hebben in het verleden altijd aangegeven dat de Mestbank dermate thuis moet zijn op het terrein om dergelijke dingen inderdaad goed in het vizier te hebben en snel te kunnen schakelen wanneer het nodig is.

Waar ik geen afbreuk aan wil doen, is dat als er effectief misdrijven zijn en er vervolging door het parket moet zijn, de mensen op dat vlak dan goed werk zouden

hebben geleverd. Daar wil ik totaal geen afbreuk aan doen. Ik wil u daar ook zeker in ondersteunen. Maar als er zo'n lange opvolging is, stel ik me toch de vraag op welke manier we dat ook nog kunnen verbeteren of versterken. Dat is zeker ook een element om nader te bekijken: hoe we in de toekomst kunnen omgaan met de dubbele rol van de Mestbank.

Minister, ik heb ook duidelijk van u begrepen dat als er andere praktijken zouden zijn die niet correct zijn binnen de mestverwerkingssector, u dat ook heel nauwgezet wilt opvolgen en daar een zicht op wilt krijgen. Ik kan u daar alleen maar in steunen. Dat was ook onze vraag, in de vraag om uitleg die we vandaag gesteld hebben. En omgekeerd stelt u ook heel duidelijk dat er ook veel positieve verhalen zijn in de sector, ook in de mestverwerkingssector, ook binnen de land- en tuinbouwsector, onafhankelijk van de grootte. Degenen die het goed doen, moeten we ook beschermen. We moeten samen een weg afleggen om resultaten te boeken.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.